

Javna rasprava o nacrtu Zakona o naftnim derivatima u FBiH

REGULATIVA U CILJU JEDINSTVENIH I RAVNOPRAVNIH USLOVA PRIVREĐIVANJA

Prvi okrugli sto UCOUNO

REFORMA PRIVREDNIH DRUŠTAVA SA VEĆINSKIM UČEŠĆEM DRŽAVNOG KAPITALA

ISSN 1840-0310

9 771840 031004

Reforma privrednih društava sa većinskim učešćem državnog kapitala

Korporativno upravljanje potencijal za razvoj bh. privrede

Udruženje certificiranih lica za obavljanje funkcija u nadzornim odborima i upravama privrednih društava sa učešćem državnog kapitala (UCOUNO) organiziralo je 18. 6. 2013. godine u Sarajevu okrugli sto o temi „Reforma privrednih društava sa većinskim učešćem državnog kapitala“. Cilj skupa bio je da se razmotri uloga države kao dioničara, svjetska praksa korporativnog upravljanja, kao i mjere koje bi doprinijele boljem upravljanju državnim preduzećima.

U svojstvu uvodničara, sudionicima okruglog stola obratili su se prof. dr. Aziz Šunje, predsjednik Odbora UCOUNO, prof. dr. Darko Tipurić, profesor Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i počasni predsjednik Hrvatske udruge direktora (CID), te mr. sci. Ensad Karić, direktor JP Autoceste FBiH d.o.o.

Centralna teza sva tri uvodna izlaganja bila je da korporativno upravljanje predstavlja razvojnu šansu za BiH, koju trebamo što prije iskoristiti. Uspješnost državnih preduzeća, za koja se generalno smatra da su manje efikasna od privatnih, zavisi prvenstveno od spremnosti države da ih vodi u skladu sa principima korporativnog upravljanja. Privatizacija nije uvijek ni nužno ni poželjno rješenje i država treba biti prisutna u strateškim sektorima. Međutim, smjernice za upravljanje državnim kapitalom, poput onih koje je izradila Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), nalažu izjednačavanje državnih i privatnih firmi. Nadalje, država treba imati jasnu viziju i ciljeve poslovanja svojih preduzeća, te stvoriti odgovarajući poslovni ambijent, između ostalog i time što će na minimum svesti uticaj politike na upravljanje državnim kompanijama. Kao primjer zemlje koja uspješno gospodari svojim kapitalom, prof. dr. Tipurić naveo je Norvešku, u kojoj je 33 odsto ukupnih dionica na berzi u državnom vlasništvu. Također je napomenuo da je misao vodilja norveške razvojne politike „gradimo društvo za naše praukuke“.

U BiH, nedovoljno poznavanje principa korporativnog upravljanja stvara dodatne probleme u državnim kompanijama. Govoreći o vlastitim iskustvima u rukovođenju javnim preduzećem, mr. sci. Ensad Karić rekao je da iz tog razloga treba raditi na podizanju svijesti o korporativnom upravljanju, na svim uključenim nivoima – zakonodavnom, izvršnom, te na nivou samih privrednih subjekata.

Uvođenje praksi korporativnog upravljanja u bh. preduzeća ne zahtijeva velike izmjene regulative i izvodljivo je. Prof. dr. Aziz Šunje istakao je kako to znači redefiniranje uloge nadzornog odbora, statusa menadžera i sistema nagrađivanja u državnim preduzećima. Nadzorni odbori bi trebali pratiti rezultate

poslovanja, samostalno imenovati direktora preduzeća i ocjenjivati njegov rad. Menadžeri, koji su trenutno u položaju državnih službenika, trebaju dobiti status menadžera – profesionalca. Ovo podrazumijeva stvaranje profesionalnog menadžerskog tržišta, na kojem se selekcija vrši na osnovu kompetentnosti. Potrebno je, također, jasno utvrditi odgovornost članova nadzornih odbora i uprava za odluke koje donose, kako bi se mandatni način razmišljanja i djelovanja zamijenio pristupom koji osigurava kontinuitet i odgovarajuće rezultate. Konačno, postojeći sistem menadžerskih kompenzacija nema potrebnu motivirajuću dimenziju, budući da su naknade limitirane na pet prosječnih plata u FBiH, bez obzira na firmu i njeno poslovanje. Da bi menadžerske naknade djelovale stimulatивно, bilo bi najučinkovitije da se vežu za ostvarene rezultate.

Uvodničari su posebno napomenuli da bi navedene mjere bile dovoljne za početak, dok sveobuhvatna primjena korporativnog upravljanja u državnim kompanijama iziskuje mnogo ozbiljniji zahvat i angažman.

U diskusiji nakon izlaganja, učesnici okruglog stola su istakli kako se u domenu upravljanja državnim kapitalom nisu desile značajnije promjene u odnosu na vrijeme SFRJ. Nažalost, nova zakonska rješenja se ne kreću ka uspostavljanju tržišnog sistema upravljanja.

Izrazili su snažnu podršku primjeni principa korporativnog upravljanja i podcrtali da državne firme trebaju voditi isključivo kompetentni ljudi, koji nezavisno obavljaju svoje funkcije, odgovoraju za donesene odluke i nagrađeni su shodno postignutim rezultatima. Naglasili su kako uplitanje politike otežava funkcioniranje firmi u državnom vlasništvu, te da nedostatak kontinuiteta uzrokovan istovremenom smjenom svih članova uprave odnosno nadzornog odbora može biti poguban za privredno društvo. U svjetlu približavanja BiH Evropskoj uniji, predloženo je da se nadležnim vlastima upute OECD smjernice i EU direktive iz oblasti korporativnog upravljanja, uz potrebne izmjene, kako bi one zvanično stale iza ovih akata. S obzirom na loše stanje u državnim preduzećima i privredi općenito, izražena je posebna zabrinutost zbog činjenice da nijedan predstavnik vlasti nije prisustvovao ovom skupu.

Na kraju okruglog stola, zaključeno je da čim prije treba pristupiti korporatizaciji državnih preduzeća, kako bi mogla što efikasnije koristiti svoje resurse i unaprijediti poslovanje. Zadatak UCOUNO je da apeluje na institucije vlasti da provedu potrebne reforme u tom pravcu, te da svojim radom promovira principe savremenog korporativnog upravljanja.

*Aida Kalajdzisalibović, dipl. oec.
(a.kalajdzisalibovic@kfbih.com)*

Aktivno ljetno

Cijenjeni privrednici i poslovni partneri,

Nakon junskog izdanja časopisa Glasnik Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine, pred vama se nalazi novo, dvomjesečno izdanje u kojem su objedinjene zanimljivije informacije i aktuelnosti iz bh. privrede u ljetnim mjesecima julu i augustu, a posebno juli su obilježile brojne aktivnosti na donošenju novih zakona.

Kako smo najavljivali u prethodnim izdanjima, nedonošenje Zakona o šumama za privrednike, ali i za federalne organe predstavlja veliki problem, čime je gazdovanje nad šumskim resursima od strane Federacije BiH po osnovu upravljačkih prava ostalo neriješeno. S tim u vezi, prezentiramo stručni osvrt na aktuelnu problematiku zbog neusvajanja Zakona o šumama u FBiH Midhata Ahmetovića, potpredsjednika Udruženja drvne industrije.

Iz Sektora drvne industrije izdvajamo i osvrt na alarmantnu epidemiološku zarazu drveća, koja dodatno usložnjena posljedicama prošlogodišnjih suša, dovodi skoro do nestajanja šuma.

U ovom broju prezentiramo i informacije sa održanih javnih rasprava o Zakonu o naftnim derivatima FBiH koje je organizirala P/GKFBiH.

Donosimo i informacije sa okruglog stola „Reforma privrednih društava sa većinskim učešćem državnog kapitala“, koji je organiziralo Udruženje certificiranih lica za obavljanje funkcija u nadzornim odborima i upravama privrednih društava sa učešćem državnog kapitala P/GFBiH.

U okviru programskih aktivnosti P/GKFBiH prati i tradi-

cionalni izbor „100 najvećih“ – najboljih kompanija za 2012. godinu.

Pored ove manifestacije, prezentiramo i informacije sa dodjele priznanja „Zlatni BAM“ najboljim bankama u BiH u prošloj godini.

Najvažniji projekat u BiH Autoput Vc, fokus privrednog života u BiH, te donosimo i najnovije informacije sa mjesta najvažnije dionice na koridoru Vc.

Tu su i najave sajmoava: Sajam privrede Modriča 2013. godine koji će se održati 6. i 7. septembra, Sajam „Dani jabuke“ najavljen za 11. i 12. oktobar u Goraždu, sajam zdravstvenog turizma Wellnes & Spa turizam od 5. do 7. septembra u turskom gradu Gaziantep i sajam tehnologija aluminija, mašinerije i proizvoda koji je planiran od 3. do 6. septembra u Istanbulu.

Zakonodavstvo Evropske unije je izuzetno značajno pitanje, tako da u svakom broju nastojimo naše članice, kao i sve druge subjekte upoznati sa izuzetno zahtjevnim pravilima EU. U ovom broju izdvajamo informacije date u dopisu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i promjenama u pogledu izvoza proizvoda porijeklom iz Republike Hrvatske.

I na ostalim stranama su interesantni sadržaji.

Gost Glasnika je Safudin Čengić, direktor „Centrotrans Eurolines“ d.d. Sarajevo.

Hvala na ukazanom povjerenju i saradnji.

Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH

IMPRESUM

GLASNIK

GLASNIK
Privredne/gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XIII
juli/srpanj – august/kolovoz 2013.

Adresa:
Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
- za Glasnik-
Branislava Đurđeva 10/IV
71000 Sarajevo
Kontakt: info@kfbih.com

Telefoni:
033/566 300, 217 782
Faks: 033/217 783
www.kfbih.com

Priprema:
Poslovni glasnik d.o.o. Sarajevo
Marka Marulića 2
71000 Sarajevo
033 710 340
Poslovniglasniksarajevo@bih.net.ba

Regulativa u cilju jedinstvenih i ravnopravnih uslova privređivanja

Nacrt Zakona o naftnim derivatima u Federaciji Bosne i Hercegovine je jedan u nizu zakona kojima se oblast energetike u FBiH treba regulisati kroz pravni okvir.

Predlagač Zakona, Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije smatra da će se po prvi put kroz legislativni okvir, naftni derivati regulisati kao strateška sirovina, kao i niz drugih pitanja.

U okviru ispunjavanja međunarodnih obaveza BiH koji proističu iz potpisanog Ugovora o stabilizaciji i pridruživanju i Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, ali prije svega zbog potreba FBiH/BiH u osiguranju stabilnog opskrbljivanja n/d, potrebno je ustanoviti sistem osiguranja obaveznih naftnih rezervi.

FBiH nema proizvodnih kapaciteta i isključivo ovisi o uvozu derivata nafte, odnosno međuentiteskoj trgovini, pa je ovo tržište jako osjetljivo na sve poremećaje u opskrbljivanju. Postojeće zalihe naftnih derivata regulisane su Zakonom o federalnim robnim rezervama (bez posebnog izdvajanja od svih ostalih roba) i ne zadovoljavaju ni minimalne potrebe FBiH.

Pored toga, BiH je potpisivanjem Ugovora o energetske zajednici, a naročito SPP-om, preuzela međunarodnu obavezu formiranja obaveznih rezervi naftnih derivata u visini 90-dnevne prosječne potrošnje. Direktiva EU br. 2009/119/EC „Emergency Oil Stock Obligation Directive 2009/119/EC“ propisuje obvezu formiranja zaliha nafte i naftnih derivata u visini 90-dnevnih neto uvezenih količina, odnosno 61- dnevnih količina unutrašnje potrošnje, šta god od ovo dvoje je veće, upravo radi osiguranja opskrbe ključnih postrojenja kao i provedbe adekvatnih reakcija na vanjske ili unutarnje poremećaje u opskrbi. Upravljanje ovim obveznim zalihama je ključni element sistema interventnog reagovanja.

Pored toga, Nacrtom zakona je predviđeno i definisanje pojedinih pitanja koja su i sada regulisana određenim podzakonskim aktima, a koja bi, prema mišljenju predlagača, trebala biti objedinjena kroz zakonodavni okvir.

S obzirom da je u Republici Srpskoj već usvojen harmonizovani Zakon o naftnim derivatima, takođe postoji obaveza da se Zakon FBiH na određeni način uskladi i sa ovim zakonom, prvenstveno u cilju održavanja jedinstvenog tržišnog prostora, i stvaranja jedinstvenih uslova za rad svih prometa naftnih derivata u BiH.

Tekst nacrtu Zakona predložen od Vlade FBiH je razmotren na sjednicama oba doma Parlamenta FBiH – Predstavnički dom na sjednici 29. 11. 2012. godine, a Dom naroda na sjednici održanoj 16. 5. 2013. godine.

Predstavnički dom Parlamenta FBiH je donio Zaključak kojim se, između ostalog, zadužuje predlagač da organizuje i provede javnu raspravu koja će trajati 60 dana.

U skladu sa zahtjevom predlagača Zakona Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, **Privredna/Gospodarska komora FBiH organizovala 4. 7. 2013. godine u Sarajevu i 5. 7. 2013. godine u Mostaru, javne rasprave o Nacrtu ovog zakona.**

Zakonom o naftnim derivatima u FBiH je predviđeno da se uređuje: strategija razvoja naftnog sektora, politika razvoja naftnog sektora, strateški plan razvoja naftnog sektora, akcijski plan, usklađivanje planova, bilanca naftnih derivata, energetske djelatnosti u sektoru naftne privrede, uvjeti i način obavljanja energetske djelatnosti, uvoz naftnih derivata, dostavljanje podataka, reguliranje naftnog sektora, nadležnosti i obveze Regulatorne komisije, energetska

dozvola, sadržaj i način izdavanja energetske dozvole, registar energetske dozvole, sigurna opskrba tržišta naftnim derivatima, cijena naftnih derivata, naknada za uspostavu rezervi naftnih derivata, kakvoća naftnih derivata, označavanje crpnih autonata, kontrola kakvoće, obujam monitoringa za goriva niže razine kakvoće, stavljanje u promet LPG u bocama, operativne zalihe, obvezne zalihe, rezerve naftnih derivata, Operator rezervi naftnih derivata i djelatnost Operatora, upravni i inspekcijski nadzor.

Međutim, Zakon o naftnim derivatima u FBiH ne preuzima odredbe evropskog zakonodavstva u naš zakonodavni sistem. Ipak, Zakonom se stvaraju uslovi da se u FBiH lakše implementira obaveza BiH koja proističe iz potpisanog Ugovora o stabilizaciji i pridruživanju i Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, a koja se odnosi na obavezu osiguranja tromjesečnih zaliha naftnih derivata, koja je sadržana u Direktivi 2009/119/EC.

Nacrtom Zakona definisane su energetske djelatnosti

te navedeni opšti uslovi obavljanja djelatnosti, izgradnje energetskih objekata, uvoza naftnih derivata, zaštite okoline, obaveza Regulatorne komisije za energiju da vrši regulaciju energetskih djelatnosti u naftnom sektoru.

Nacrtom zakona je definisana obaveza dostavljanja podataka relevantnih za planiranje i praćenje nabavke i potrošnje naftnih derivata neophodnih za kreiranje Plana energetskih potreba FBiH te praćenje njegovog izvršenja, iako shodno odredbama Općih i posebnih mjera za ostvarenje bilanca energetskih potreba FBiH, Federalno ministarstvo trgovine prati snabdijevanje tržišta naftnim deriva-

i u pojedinim svojim rješenjima izravno stvara uslove za monopol, ali i one odredbe kojima se stvaraju dodatne finansijske obaveze, što u konačnici neminovno dovodi do povećanja cijena derivata.

Generalne primjedbe učesnika su iznesene uz vrlo detaljna obrazloženja, kojom prilikom je ukazano i na posljedice koje mogu biti vrlo negativne ne samo po privredne subjekte koji se bave prometom nafte i naftnih derivata, već i po samu državu.

Između ostalog, primjedbe su se odnosile na izdvajanje naknade za Naftne terminale FBiH, koji su Nacrtom defi-

tima po količinama, lokalitetu prodaje u tranzitu, skladištenju zaliha i veleprodajnom prostoru, kojem se uredno dostavljaju svi podaci.

Uvodničari Javne rasprave su bili Amira Pintul, pomoćnik ministra energije, rudarstva i industrije, Darko Pranjić, šef odsjeka, i Armin Đuliman, stručni saradnik u ministarstvu.

Višesatne rasprave, kojima su prisustvovali više desetina učesnika obilovale su velikim brojem sugestija, primjedbi i prijedloga za poboljšanje teksta Zakona, a sve su bazirane na dosadašnjem iskustvu i dilemama koje nameće primjena budućeg Zakona.

Generalan stav diskutanata je da treba provodiv zakon, a ne propis koji će stvoriti dileme, probleme, koji mogu dovesti do gašenja kompanija, a to bi u naftnom sektoru, zbog nemogućnosti mijenjanja namjene maloprodajnih objekata, značilo kraj rada dugogodišnjih privrednika.

Primjedbe učesnika Javne rasprave su se odnosile na predložena rješenja, koja naftni sektor uređuju na drugačiji način, koji je, prema mišljenju mnogih, neprimjenljiv

nisani kao Operator rezervi, iako u ovom trenutku terminali objektivno nisu u mogućnosti da u tehničkom smislu odgovore zadacima koji im se u daju u nadležnost ovim zakonom, zatim na izuzetnu važnost da se poštuju tržišni principi, posebno prodaja u tranzitu, da se pitanje skladišta uredi na liberalniji način tako da se poštuju različite mogućnosti i potrebe distributera, bez ograničavanja zapreminom, kako bi skladišta imala smisla i bila funkcionalna, kao i na mnoga druga pitanja.

Diskutanti su jednoglasno zatražili od predlagača Zakona da vodi računa da uslovi rada, odnosno zakonske norme koje će obavezivati prometnike naftnih derivata u FBiH, moraju biti istovjetni sa uslovima koji se odnose na prometnike naftnih derivata u RS i Brčko distriktu BiH.

Posebno su naglasili da izjednačavanje uslova privređivanja stvara ravnopravnu situaciju za sve učesnike na naftnom tržištu, što je isto tako važno da bi mogli na jedinstvenim ekonomskim principima, odolijevati i inostranoj konkurenciji, koja je evidentno vrlo izražena na domaćem tržištu.

P/G K BiH (info@kfbih.com)

Pregled uvoza naftnih derivata u Federaciji BiH za period I -VI mjesec 2013. godine

Četiri firme uvoze gro nafte u BiH

Federalno ministarstvo trgovine je, u skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, isključivo nadležno za oblast trgovine. U okviru svoje nadležnosti, između ostalog, prati snabdijevanje tržišta naftnim derivatima (u daljem tekstu: n/d) po uvoznicima, vrsti, količini i zemlji uvoza n/d, kao i nabavku n/d u FBiH i iz Republike Srpske.

U periodu od I –VI mjeseca 2013.godine na područje FBiH uvezeno je 293.480 tona naftnih derivata, što je za oko 3,59 odsto više nego u istom periodu prošle godine kada je uvezeno 283.317 t n/d.

Najviše naftnih derivata je uvezeno iz Hrvatske 217.208 t (74,01%), zatim slijedi Italija 43.140 t (14,70%), Mađarska 13.560 t (4,62%) itd.

Tabela br.1.

Uvoznik	tona	%
Holdina d.o.o. Sarajevo	226.287	77,10%
Petrol BH Oil Comp. Sar.	39.831	13,57%
Hifa-Oil d.o.o. Tešanj	10.115	3,47%
G-Petrol d.o.o. Sarajevo (ex OMV BH)	7.074	2,41%

U priloženoj Tabeli 1 prikazan je udio najvećih uvoznika n/d u ukupnom uvozu na području FBiH za period od I – VI mjeseca 2013.godine.

Uvidom u procentualno učešće firmi u uvozu, evidentno je da samo četiri firme participiraju u cjelokupnom uvozu sa 96,55%, i pored liberalizacije uvoza u Bosni i Hercegovini i velikog broja kompanija koje se bave prometom nafte i naftnih derivata.

Podaci o uvozu naftnih derivata u FBiH su dio prometovanih količina naftnih derivata na području ovog entiteta. Potpuni podaci o prometovanim količinama čini zbir uvezenih količina naftnih derivata u FBiH iz drugih zemalja i derivata nabavljenih u rafineriji u Bosanskom Brodu.

Pregled nabavljenih količina n/d iz RS u periodu od I-VI mjeseca 2013. godine

Tabela br. 2.

Vrsta derivata	Pregled nabavljenih količ.n/d u periodu od I-VI mjeseca 2013.
BMB-98	429
BMB-95	15.883
MG	0
Petrol.	0
Euro.diz.	70.983
Luel	25.179
Mazut	930
TNP	1.031
Bitum.	9.776
Dr. proiz.	88
Ukupno	124.299

Ukupno je u periodu od I – VI mjeseca 2013. godine nabavljeno iz Rafinerije Bosanski Brod ili drugog dobavljača iz RS 124.299 tona n/d, što je za oko 16,17% više u odnosu na isti period prošle godine.

Najviše n/d je nabavljeno od Optima Grupa d.o.o. Banja Luka i to oko 91,42% (113.629 t), dok su ostale količine naftnih derivata nabavljene od firme Reunion d.o.o. Banja Luka, Super Petrol Banja Luka, Niskogradnja d.o.o. Laktaši i direktno iz Rafinerije Bosanski Brod.

P/G K BiH (info@kfbih.com)

Sud u Zagrebu ukinuo prinudnu naplatu Naftnim terminalima FBiH

Visoki trgovački sud u Zagrebu ukinuo je prinudnu naplatu prema kojoj je britanski "Deltagrip" naplatio od Naftnih terminala Federacije BiH u Pločama (NTF) dug od 15 miliona KM s obzirom na to je da FBiH ranijom sudskom presudom izgubila spor

Ovim je sve vraćeno na početak, a vratila se i nada da bi Terminali, u kojima je pokrenut stečaj, u nastavku sudskog procesa mogli dobiti nazad novac koji su uplatili od kredita kod komercijalnih banaka, izvijestila je FTV.

- Visoki trgovački sud je uvažio sve naše navode i traži da on sam riješi spis. To znači da ćemo se mi u naravi vratiti u postupak koji je trebao prethoditi donošenju ovakvog rješenja koje je donio sud u Sisku. Radi se o postupku u kojem je po nezakonitom rješenju isplaćen određeni novčani iznos po arbitražnom pravorijeku. Nije proveden postupak priznanja strane arbitražne odluke koji mora biti proveden - kazala je Gordana Grubeša, advokat Naftnih terminala Ploče.

Direktor NTF-a Rasim Kadić kaže da u ovom momentu ne može prejudicirati kakva će konačna odluka da bude, "ali smo vraćeni u legalne okvire u kojima možemo da imamo i pravne lijekove u daljnjem postupku u vezi sa takvom arbitražnom odlu-

kom". Ko će nadoknaditi troškove sudskih postupaka u kojima su Naftni terminali u Pločama izgubili mnogo novca, da li će neko odgovarati za scenarij kroz koji je ova kompanija mjesecima prolazila: stečaj, radnici bez plata, blokada imovine, izvlačenje novca sa računa Terminala na račun "Deltagripa"? O tome će i kompanija i advokati razmišljati nakon konačne presude Visokog trgovačkog suda u Zagrebu.

- U slučaju ako bismo uspjeli u postupku priznanja ili određenom dijelu postaviti institut koji se zove tzv. protuovrha, onda bismo imali pravo povrata sredstava koja su isplaćena suprotnoj strani, odnosno tužitelju. I naravno sve štete koje smo pretrpjeli - kazala je advokat Grubeša.

Visoki trgovački sud u Zagrebu odlučit će hoće li priznati presudu Arbitražnog suda iz Pariza koja nalaže da Terminali isplate dug londonskom "Deltagripu".

(Indikator.ba)

Izvoz povećan za 9,4 posto za prvih šest mjeseci ove godine

Predsjednik Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH Jago Lasić izjavio je na konferenciji za novinare održanoj početkom augusta u Mostaru da je za prvih šest mjeseci ove godine u odnosu na isti period prošle godine na području FBiH izvoz povećan za 9,4 posto.

- U isto vrijeme, u FBiH je uvoz smanjen za 1,4 posto. Pokrivenost uvoza izvozom povećana je za 11 posto, a deficit je smanjen za oko 14 posto, kazao je Lasić.

Prema njegovim riječima, istovremeno je u BiH izvoz povećan za 9,2 posto, dok je uvoz smanjen za 1,3 posto, a pokrivenost uvoza izvozom povećana je za 10,6 posto, dok je deficit smanjen za oko 12,8 posto.

Istakao je da je za šest mjeseci ove godine industrijska proizvodnja u FBiH povećana za 8,2 posto, i to prije svega u sektoru termoenergije i hidroelektrana.

- U istom periodu na području FBiH broj zaposlenih manji je za 1,1 posto, dok je broj nezaposlenih povećan za tri posto, kazao je Lasić.

Naglasio je da je potrebno, izvan domena politike, napraviti strategiju izlaska iz krize u BiH i u njoj definisati

prioritete koji će pomoći da se kriza prevlada.

- Mogućnosti za to ima mnogo, samo je potrebno na tome raditi sistemski. Međutim, današnja naša politika se bavi dnevnim, a ne stratejskim pitanjima, koja su najvažnija, dodao je Lasić.

(Onasa)

Ima li granica bezakonju

Teško je shvatiti da se u našoj privrednoj i pravnoj praksi dogodio slučaj da nakon presude Ustavnog suda FBiH broj U-26/28 (Sl. Novine FBiH 36/09) od 14. aprila 2009. godine, kada je utvrđeno da je Zakon o šumama (Sl. novine FBiH broj 20/2, 29/03, 37/04) neustavan, jer su povrijeđena prava općina na lokalnu samoupravu, još nije donesen Zakon o šumama. Ustavni sud je odredio rokove za donošenje novog zakona, a prelazna rješenja sa nezakonitim uredbama o šumama su prestala da važe 6. decembra 2011. godine, tako da period bez zakona o šumama traje.

Nedonošenjem Zakona o šumama, Federacija Bosne i Hercegovine kao vlasnik resursa se odrekla svojih nadležnih upravljačkih funkcija, gdje je stvoreni interregnum otvorio mogućnosti kantonima (koji nisu vlasnici resursa) da bez saglasnosti FBiH donose kantonalne zakone o šumama, koji također predstavljaju necjelovita rješenja i gdje se automatski derogiraju nadležnosti višeg organa vlasti FBiH.

Ozbiljna stručna analiza nedonošenja Zakona o šumama i njene posljedice na stanje u društvu još nije urađena, al je sigurno da štete po FBiH već sada iznose stotine miliona eura.

Posljedice nestručnog gospodarenja šumama sa ekološkog-socijalnog-ekonomskog aspekta su zaista nesagledive, jer nakon katasrofalnih požara i inetrakcijske pojave napada štetnih insekata na šumu, stanje je alarmantno, što, takođe, za posledicu ima umiranje šuma u FBiH. Posebno ističemo da se zaštititi šuma ne posvećuje dovoljna pažnja, tako da se u posljednje vrijeme pored učestalih požara velikih razmjera imamo i masovne bespravne sječe (na 100 hiljada kubika ogrevnog i tehničkog drveta), pojave odrona i klizišta, bespravan promet i trgovina drvnim sortimentima, ugrožavanja normalnog poslovanja javnih preduzeća itd.

Bez zakona je nemoguće pratiti održivi razvoj šumarskog sektora. Praktično niko od vlasnika koji su nadležni za upravljanje šumama i šumarskom politikom ne daje saglasnost na planove gazdovanja, jer je sa aspekta zakona i njihova opstojnost upitna (koja je funkcija federalnih organa bez federalnog zakona), a inspekcijiski organi svih nivoa ne poduzimaju ništa da se ovakvo stanje zaustavi i sankcioniše.

Privredni subjekti rade kao da je stanje zakonito i ako svi znamo da je njihov rad nezakonit i da proizvodi niz drugih nezakonitih radnji kao posledicu djelovanja. Ovakvo stanje poljoprivredna udruženja nikad ne bi dozvolila, a zašto u šumarstvu šute i nezakonito rade zahtijeva posebnu analizu.

Posljedice ovakvog stanja obezvređuju sve ranije napore na zaštiti prirodne okoline, jačanju ekološke svijesti, značaja šuma i šumarstva kao privredne oblasti, ugroženosti biodiverziteta, obnavljanje uništenih i degradiranih šuma, te zaštite šuma od biotskih i abiotskih faktora.

Teritorija BiH je šumom i šumskim zemljištem pokrivena 56,7 odsto, što samo za sebe dovoljno govori. Šumski resursi na očigled svih nas sve više nestaju, a nadležni organi i institucije ne poduzimaju gotovo ništa. Državne institucije i privredna preduzeća funkcionišu bez zakona, dok pravosudne i tužilačke institucije odbacuju prijave iz oblasti šumarstva zbog nepostoja zakona, što stimulatивно utiče na "privatne inicijative" u sječi, lovstvu, izgradnji mini-centrala u šumi, željeznica - čumurana, krečana, kamenoloma, predajnika, pu-

teva bez projektne dokumentacije i saglasnosti itd.

Sada se sve odluke o sudbini šuma donose na kantonalno - lokalnom nivou, pri čemu se direktno razgrađuje - uništava jedinstvena politika u šumarstvu i zatvora u atare lokalnih moćnika. Tako se zatvara tržište slobodnog prometa roba i planske izgradnje drveno prerađivačkih kapaciteta do finalizacije i izvoza. Očigledno da su lokalni interesi na ovaj način prevladali, a da se državni interesi, što je osnovni postulat, ne uvažavaju.

Na ovaj način se zaustavlja dobivanje neophodnih standardna i cetifikacija šuma, a samo je pitanja dana kada će zemlje članice Evropske unije aktivirati direktive o legalnom gazdovanju šumama i porijeklu drveta, koje su već stupile na snagu.

Pored nepotpisivanja mnogih međunarodnih ugovora, agendi, protokola, sporazuma, i projekata, nažalost nisu urađeni niti usvojeni projekti koji odražavaju analizu stanja i budućnost šumarstva, a koji su neophodni za sva značajna planiranja u šumarstvu, a to su:

- investura šuma i šumskog zemljišta;
- politika i strategija razvoja šumarstva;
- razvojni programi šumarstva kantonalnog i federalnog nivoa;

- uvođenje informacijskih sistema u šumarstvu FBiH.

FBiH ima više od 20 odsto privantih šuma, a bez zakona su direktno ugrožena sva prava njihovih vlasnika.

Za vrijeme Otomanske imperije, 1869. godine je postojao Zakon o šumama, dok je 17. decembra 1890. godine Austro-Ugarska donijela Zakon o šumama u BiH. Tadašnje zalihe šuma su iznosile 1.300 m³/ha ili 1.040 m³/ha bez kore, dok su današnje zalihe kreću ispod 200 m³/ha.

Ovo je samo dio problema sa kojim se suočavamo u vremenu bez zakona o šumama. Zašto se ovo dešava i kada će nas to dovesti, vrijeme će dati odgovor.

*Midhat Ahmetović, dipl.ing šum.
dopredsjednik Grupacije šumarstva P/G K FBiH*

BiH može ostati bez šuma zbog alarmantne epidemiološke zaraze

Pored ilegalnih sječa šuma, Bosna i Hercegovina se trenutno suočava sa još većim problemom – sušenja šuma, što je posljedica suša od prošle godine. To je sada izazvalo epidemiološku zarazu i pojavu štetnog insekta – potkornjaka koji suši šumu – rekao je u razgovoru za Fenu Refik Hodžić, direktor Javnog preduzeća Šume Tuzlanskog kantona.

Ovom problemu, tvrdi, ne oglašavaju se nadležne federalne institucije, a vlasnik šuma i šumskog zemljišta, po Ustavu, je Federacija BiH.

- Ustav FBiH decidno je rekao da Federalna vlada i Federalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo moraju reagovati na to, jer je alarmantna situacija na terenu. Može se desiti da se izgube kompleksi i kompleksi šuma, da se osuše od posljedica ove zaraze – ističe Hodžić.

Naime, radi se o insektu potkornjaku, koji se zavlači u koru drveta i presijeca provodne sudove debla, usljed čega se deblo suši, to jest nema više cirkulacije u drvetu. Zbog daljnjeg razmnožavanja potkornjaka, stabla bi se morala sjeći kako ne bi nastupio kalamitet prerazmnoženje. U toku godine ovaj insekt se razmnožava dva puta i izuzetno voli visoke temperature, pa se može desiti da ima i tri generacije u toku godine.

- Kada je u pitanju zdravstveno stanje šume, tu nema granica, tako da je ova epidemiološka zaraza prisutna u cijeloj BiH. Usljed suše 2012. godine, došlo je do slabljenja imuniteta stabala, pogotovo onih koja imaju plitak korjenov sistem – ustvrdio je Hodžić.

Drugi problem predstavlja Evropska uredba o prometu drveta EUTR (European Union Timber Regulation), koja je stupila na snagu u martu ove godine, a odnosi se na to da se drvo i proizvodi od drveta mogu uvesti u EU samo ukoliko su dobiveni iz legalnih sječa.

- Prema ovoj uredbi, od izvoznika se traži da moraju imati dokaze da drvo potiče iz šuma s kojima se upravlja na održiv način, odnosno da nije ilegalnog porijekla. Dakle, za određeno drvo mora se imati popratna dokumentacija da je posječeno u skladu sa zakonom – ističe Hodžić.

U smislu bespravnih sječa, Tuzlanski kanton u odnosu na druge kantone u FBiH ima najbolje rezultate, gdje se broj takvih prijava godišnje kreće između 600 i 700, što iznosi 1.500 metara kubnih.

- U drugim kantonima ovaj broj je od pet do deset puta veći. Razlika je u tome što su u Tuzlanskom kantonu čuvari šuma smješteni unutar preduzeća Šume TK, a kod ostalih su smješteni unutar kantonalnih uprava za šumarstvo. Također, problem leži i u nepostojanju federalnog zakona o šumama, zbog čega je s godinama povećana ilegalna sječa šume – kazao je Hodžić.

Zato se dešava da “iako se prekršajna ili krivična prijava podnese, ona pada kod Suda, jer ne postoje propisi”. To još

više, smatra on, daje podsticaj za bespravnu sječu u BiH.

Prije 12 mjeseci usvojen je Zakon o šumama TK, pomoću kojeg su se smanjile ilegalne sječe šuma, odnosno počelo je sankcionisanje počinitelaca bespravnih sječa.

U Kantonu Sarajevo ovaj zakon se trenutno nalazi u formi nacрта, u Zeničko-dobojskom kantonu također je još u proceduri, a donesen je i u Unsko-sanskom i Srednjobosanskom kantonu.

U razgovoru za Fenu direktor JP Šume TK ukazao je na činjenicu da trupci, odnosno šumski drveni asortimenti koje proizvodi JP Šume TK ne izvoze se u druge zemlje, jer su kupci ovog preduzeća 90 posto iz Tuzlanskog kantona, a 10 posto ih je iz ZDK i Sarajevskog kantona.

- Naši kupci koji izvoze u druge zemlje izvoze poluproizvode i finalne proizvode i njima će pozitivna ocjena međunarodne certifikacijske tvrtke, koju je dobilo više od 56 hektara šuma preduzeća Šume TK, puno značiti jer njihovi kupci traže certifikat FSC, odnosno potvrdu da li drvo od kojeg prave svoje proizvode potiče iz šuma s kojima se upravlja na održiv način – kaže Hodžić.

Tako će izvoznici drvnog asortimana moći neometano izvoziti proizvode van granica BiH.

(Fena)

I cvijeće je postalo luksuz

Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje (UIO), BiH je prošle godine povećala izvoz cvijeća i ukrasnog bilja za četiri puta

Cvijeće, osim što je idealan poklon, može da bude i dobar izvor zarade. Prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje (UIO), Bosna i Hercegovina je prošle, u odnosu na period od prije pet godina, povećala izvoz cvijeća i ukrasnog bilja za četiri puta, dok je istovremeno zabilježen znatan pad njegovog uvoza u našu zemlju.

Uvoz iz EU

Podaci za prvih šest mjeseci ove godine govore da je uvezeno cvijeća i ukrasnog bilja u vrijednosti od 9,6 miliona KM, a najviše se uvozilo iz Holandije, Italije i Hrvatske i to svježe rezano cvijeće, žive biljke i voćne sadnice, sjemenno cvijeće... S druge strane, za isti period iz BiH je izvezeno cvijeća i ukrasnog bilja u vrijednosti od 1,8 miliona KM. Prema podacima UIOBiH, najviše smo izvozili u Srbiju, Crnu Goru i Hrvatsku i to rezano cvijeće i cvjetne pupoljke, te ostale žive biljke sa korijenjem i voćne sadnice.

Iako podaci UIOBiH pokazuju da se izvoz iz BiH od 2008. godine konstantno povećava i da bi bavljenje ovim poslom moglo biti profitabilno, proizvođači cvijeća u BiH nisu optimisti.

- Ova, ali i prethodna godina inače su loše za poljoprivredu, pa samim tim i za nas koji se bavimo proi-

zvodnjom cvijeća, kazao je direktor Cvjećarstva Klindić Tibor Klindić.

Kako preživjeti?

Prema njegovim riječima, oni uglavnom proizvode za tržište BiH.

- Nije problem u potražnji, nje ima, ali je problem u cijenama, odnosno u neoljalnoj konkurenciji, u neuređenom tržištu u BiH. Neophodno je izjednačiti poticaje u svim sektorima poljoprivrede, odnosno da se radi na ukidanju sive ekonomije, jer mi danas imamo mnogo neregistrovanih lica koja se bave proizvodnjom cvijeća, koja ništa ne plaćaju. Mi plaćamo sve dadžbine i onda smo u poziciji da smo nekonkurentni, istakao je Klindić i dodao kako je cvijeće u današnje vrijeme postalo luksuz.

Cvjećar Elvir Kadić iz Magnolije iz Gradačca kazao je kako za proizvodnju cvijeća u BiH ne postoje nikakvi poticaji.

- Mi se uglavnom bavimo proizvodnjom sezonskog cvijeća, ali ove godine je situacija dosta loša, pa nam je 30 posto ostalo neprodano, istakao je Kadić.

On je dodao kako se od ovog posla do sada moglo živjeti, ali loša ekonomska situacija ih je pogodila, smanjila se potražnja, pa je svaka prognoza nezahvalna.

(Oslobođenje)

Najveći izvozni potencijal

Industrija metala je u svakom društvu jedan od najvažnijih faktora razvoja, sa najvećim izvoznim potencijalom, rečeno je na okruglom stolu "Prestrukturisanje kompanija metalnog sektora, kao faktora daljeg uspješnog razvoja metalne industrije", koji je 18. juna u Banjoj Luci organizovala Privredna komora Republike Srpske i Forum metalne industrije BiH

Metalna industrija, prema riječima Pere Ćorića, direktora Sektora granskih udruženja u Privrednoj komori RS, uvijek je imala najveće izvozne potencijale, a sada nastojimo da takve prilike stvorimo i u RS i u Federaciji BiH.

- **Potrebno je izvršiti prestrukturisanje, ne samo vlasničke, već i finansijske strukture ove industrije, ali i osposobiti stručne ljude koji bi imali projekte za nove pro-**

ponovo vratiti tamo gdje je bila, te da proizvode izvozi kao što je nekad izvozila.

- **RS i FBiH imaju kapacitete potrebne za ponovno pokretanje proizvodnje u ovom sektoru,** kazao je Mujezinović.

Tematika Okruglog stola bila je prestrukturisanje kompanija kao značajni pozitivni faktor uspješnog razvoja metalne industrije u BiH i u širem smislu tretiranje pozitivne

izvode, koji bi konkurisali na probirljivom evropskom tržištu. Bh. tržište je malo, pa je imperativ izlaz na strana tržišta i kako bi povećali spoljno-trgovinski bilans, rekao je Ćorić i dodao da je u sektoru industrije metala u RS zaposleno 11.000 radnika, kao i da je ovaj broj u posljednje dvije godine smanjen za pet odsto.

Raditi na unapređenju sektora

Predstavnik Forum metalne industrije BiH Aziz Mujezinović rekao je novinarima da je zadatak Forum da u saradnji sa Privrednom komorom Srpske, FBiH i institutima radi na unapređenju ovog sektora i da se vrati na mjesto kada je kao industrijska grana bio na prvom mjestu. - **Danas imamo registrovano 1.100 službenika i kompanija koje se bave metalnom industrijom, i ova industrija predstavlja najveću snagu i RS i FBiH,** istakao je Mujezinović.

On je napomenuo da treba sve učiniti da se ova grana

promjene kompanija u oblastima: vlasničkih i organizovanih transformacija; tehničkih, proizvodnih i tehnoloških modernizacija; razvoja kapaciteta, asortimana, kvaliteta i certifikacije proizvoda; tržišne, marketinške, izvozne orijentacije; kadrovske osposobljavanje; razvoj konkurentskih prednosti; zapošljavanja i ekonomsko i finansijsko pozitivno poslovanje.

Ciljevi Okruglog stola, između ostalih, bili su i realna ocjena stanja u kompanijama metalnog sektora, uzroci i posljedice zastoja u procesima prestrukturiranja kompanija, prijedlozi za podsticaj aktivnosti u ovoj oblasti, zasnovani na stručnim, naučnim saznanjima i pozitivnim primjerima u praksi.

Zaključci i preporuke Okruglog stola biće upućene svim akterima u provođenju prestrukturisanja kompanija metalne industrije.

(Privredna komora Republike Srpske)

Otvorena jama Begići-Bištrani Rudnika Kakanj

Nova jama nakon pola vijeka

Povezivanjem transportnog i ventilacionog niskopa završeni su radovi u jami Begići-Bištrani, koja postaje novi podzemni proizvodni kapacitet Pogona Haljinići Rudnika mrkog uglja Kakanj

Radovi na otvaranju nove jame Begići-Bištrani počeli su u junu 2010. godine, kada je investicijom Rudnika Kakanj odrađena prva faza koja je podrazumijevala izgradnju infrastrukturnih objekata na površini. Prošle godine, u oktobru, počeli su radovi na otvaranju transportnog i ventilacionog niskopa, a u aprilu ove godine, na 325 metru transportnog niskopa stiglo se do ugljenog sloja.

- Ovo je istorijski trenutak jer je ovo prvi jamski kop koji je otvoren u zadnjih 60 godina. Elektroprivreda je investirala 2,7 miliona KM u istraživanje, kopanje i dolazak do novih slojeva uglja, što će nam omogućiti u budućnosti sigurnu sirovinu bazu za naše postojeće i nove objekte koje planiramo izgraditi. Čestitam i menadžmentu rudnika i izvođačima radova koji su u rekordnom vremenu uspjeli da spoje ova dva tunela i dođu do novih nalazišta, kazao je Elvedin Grabovica, direktor JP Elektroprivreda BiH, koja je u Rudnik Kakanj od planiranih 67 do sada investirala 21 milion maraka.

Transportni, ventilacioni i vezni niskop imaju ukupnu dužinu 618,5 metara. Radove na njihovom otvara-

nju izvodila je firma DEELA d.o.o. iz Kakanja, pod nadzorom stručnjaka iz kakanjskog ugljenokopa, a iz sredstava dokapitalizacije.

Nova jama Begići-Bištrani je zamjenski kapacitet za sadašnja eksploataciona polja u jamama Pogona Haljinići.

Dalji radovi, narednih 12 mjeseci, podrazumjevat će proizvodnju sa pripremljenih radilišta, kojima se treba, rudarskim rječnikom rečeno, okonturiti eksploataciono polje za široko čelo.

U Rudniku Kakanj očekuju da će završeni radovi ubrzati i proceduru nabavke mehanizovane širokočelne opreme, a uslijedit će nastavak automatizacije tehnoloških procesa.

Utvrđene rezerve krovnog ugljenog sloja u novoj jami Begići-Bištrani iznose 6,5 miliona tona uglja, a razvojnim planovima je predviđeno da se ovdje godišnje proizvodi 400.000 tona uglja. Istraživanjima koja slijede biće utvrđene rezerve i glavnog ugljenog sloja, a sve sa ciljem snabdijevanja ugljem budućeg Bloka 8 kakanjske Termoelektrane.

(Oslobođenje)

Budućim generacijama ostavljamo dugove, uništene resurse i zagađenu životnu sredinu

Ako vlasti uskoro ne počnu intenzivnije ulagati u uštedu energije i u obnovljive i održive izvore energije, postojeća postrojenja će nastaviti trovati građane naše zemlje i pogubno uticati na klimu i životnu sredinu!

U nedavno objavljenom izvještaju "Investiraj na brzinu, imaćeš vremena za kajanje", o ulaganjima Svjetske banke, Evropske investicione banke i Evropske banke za obnovu i razvoj u energetske projekte u regiji jugoistočne Evrope, jedno poglavlje je posvećeno i Bosni i Hercegovini. Ovaj izvještaj su pripremile organizacije SEE Change Net, CEE Bankwatch Network i WWF zajedno sa 14 organizacija civilnog društva iz zemalja regije (BiH, Hrvatska, Crna Gora, Albanija, Makedonija, Srbija, Kosovo).

Na osnovu ovog izvještaja može se zaključiti da ako vlasti, zajedno sa međunarodnim institucijama, uskoro ne počnu intenzivnije ulagati u uštedu energije i u obnovljive i održive izvore energije, postojeća postrojenja će nastaviti trovati građane naše zemlje i pogubno uticati na klimu i životnu sredinu! Izvještaj, također, upozorava da će deregulacija tržišta 2015. godine neminovno dovesti do porasta cijena energenata i bez mjera uštede u domaćinstvima i u privredi, a bosanskohercegovački građani i poduzetnici neće moći plaćati energiju koja im je potrebna da bi normalno živjeli i privređivali.

Prema procjenama stručnjaka, ulaganje u uštedu energije je hiljadu i više puta jeftinije nego ulaganje u kapaciti-

vatni investitori.

Osiromašene ekonomije, nedostatak radnih mjesta, ekološke i klimatske promjene, biće samo neki od problema koji će nas i našu djecu zadesiti za desetak godina, a sve to zavisi od odluka koje donosimo danas. Međunarodna agencija za energiju je podvukla da se emisija ugljen dioksida može značajno smanjiti ulaganjem u energetske efikasnost, te smanjivanjem korištenja termoelektrana na bazi ugljena i fosilnih goriva. Ipak, i dalje se ulaže u tradicionalne, neodržive izvore energije, a fokus je, umjesto na uštedi, postavljen na proizvodnji energije.

Koordinator programa Energija i klimatske promjene i predsjednik Centra za životnu sredinu iz Banjaluke Miodrag Dakić kaže za BUKU kako je stanje u energetskom sektoru mnogo lošije nego što izgleda na prvi pogled.

- Vjerujem da prosječno informisana osoba u BiH ima dojam da se u sektoru energije ozbiljno planiraju aktivnosti i investicije. Međutim, pravo stanje je kompleksnije i daje mnogo razloga za zabrinutost o našoj zajedničkoj energetskej budućnosti. Razvojne strategije su zasnovane na tehnologijama i principima iz polovine prošlog vijeka. Ono što dugoročno najviše zabrinjava jeste praksa nad-

tete potrebne za proizvodnju te iste količine energije. Ta jednostavna formula nije dovoljna da bi se vlade i ministarstva više aktivirali na projektima uštede energije jer su premreženi interesima energetskih lobija koji u uštedi ne vide vlastiti interes. A ako to ne budu radile vlade i međunarodne finansijske institucije, malo je vjerovatno da će se tim baviti elektroprivrede, privatne banke i pri-

ležnih vlasti da uopšte ne provode strategije i planove koje su usvojene, već ih prilagođavaju trenutnim političkim potrebama. Ovo je posebno izraženo u Republici Srpskoj, jer su vlasti u RS u posljednjih nekoliko godina bile mnogo aktivnije u sklapanju sumnjivih aranžmana sa investitorima, kaže za BUKU Miodrag Dakić.

On kaže kako je u dosadašnjoj praksi već prepoznat

problem da vlasti neodgovorno upravljaju obnovljivim i neobnovljivim prirodnim resursima, koje prodaju ili daju u koncesije pod veoma povoljnim uslovima za investitore, ali zato izrazito nepovoljnim za buduće generacije, kojima ćemo ostaviti samo dugove, unišene resurse i zagađenu životnu sredinu. U takvim političkim okolnostima, navodi Dakić, do određene mjere je očekivano da projekti energetske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije nemaju dovoljnu podršku vlasti.

- Razlog je što u sektoru energetike imamo velike projekte u kojima se investicije kreću od nekoliko miliona do više od milijardu KM, a to je veoma primamljivo korumpiranim osobama u vlasti. Čak i kada se ulaže u male hidroelektrane, koje po definiciji spadaju u obnovljive izvore energije, to se radi na potpuno pogrešan način. Koncesije su se davale bez dovoljno analiza, provjera potencijalnih investitora i konsultacija sa lokalnim zajednicama i udruženjima. Kao rezultat imamo mali broj završenih malih hidroelektrana, iako je preko 120 ugovora o koncesijama potpisano u 2006. godini, kategoričan je Mišodrag Dakić.

I građani i političari krivi za sadašnju situaciju

Iz Centra za zastupanje građanskih interesa Zoran Ivančić kaže kako trenutna vlast nije sposobna da donosi rješenja koja su dugoročno najbolja, čak i kada bi za to postojala politička volja.

- To se može videti i na primjeru apsurdne situacije da su date koncesije za male hidroelektrane u Nacionalnom parku Sutjeska i drugim područjima koja su Prostornim planom RS predviđena za visoki nivo zaštite. To govori

da čak ne postoji koordinacija između ministarstava nadležnih za energiju i životnu sredinu u vladi RS. Onda je teško očekivati da će ta ministarstva napraviti podsticajno okruženje za investiranje u obnovljive izvore energije i energetske efikasnost, jer to zahtijeva znanje i političku volju, rekao je za BUKU Ivančić. On dodaje da, prema dosadašnjim iskustvima, imamo hroničan nedostatak znanja i volje u nadležnim institucijama. Negativna selekcija stručnih kadrova je takođe veliki problem, a ako se tome doda sistemsko isključivanje građana i udruženja za životnu sredinu iz diskusija o razvojnim rješenjima, onda imamo stanje kakvo imamo.

Iako su vlasti i zaposleni u institucijama najodgovorniji za ovakvo katastrofalno stanje u sektoru energetike, a pošto su plaćeni da na odgovoran način upravljaju i savjesno rade poslove koje su u njihovim nadležnostima, ni građani Bosne i Hercegovine nisu oslobođeni odgovornosti, tvrde naši sagovornici. S obzirom da naši građani kroz poreze obezbjeđuju nezasažene plate većini zaposlenih u institucijama, onda bi oni trebalo i da otvoreno stave do znanja ukoliko nisu zadovoljni načinom na koji vlasti u BiH vode ovo društvo.

- Ne vidim ko bi, osim dijela zaposlenih u institucijama i onih koji profitiraju na ovakvom stanju u društvu, mogao biti zadovoljan. Izgleda da je većini građana lakše da poriču ili potiskuju ove probleme, nego da nešto pokušaju da urade. Takođe, građani još uvijek ne znaju šta podrazumijeva građansko demokratsko društvo i koji još načini uticaja na vlasti i političare im stoje na raspolaganju, osim stranačkih izbora koji se dešavaju svake četiri godine za određeni nivo vlasti, tvrdi Zoran Ivančić.

Preporuke izvještaja: Smanjenje potrošnje energije za 20 posto!

Prema spomenutom izvještaju ciljevi koji se postavljaju pred vladinim ali i nevladinim, kao i međunarodnim institucijama nisu nerealan, a povrh svega, imaju snažan uticaj na budućnost u kojoj će djeca u našoj zemlji, ali i u regiji, odrastati. Smanjenje potrošnje energije za 20 posto kroz projekte uštede i energetske efikasnosti do 2020. godine ne samo da je u skladu sa evropskim direktivama, već je i od vitalnog značaja za ovu regiju.

Vlasti u BiH moraju prestati razmišljati kratkoročno, ali im je u sadašnjem trenutku, kada se ogroman dio planiranih novih energetske postrojenja bazira na uglju i lignitu, potrebna i pomoć međunarodnih finansijskih institucija. U saradnji sa međunarodnim finansijskim institucijama, domaće vlasti moraju pokretati i podržavati projekte koji u sebi objedinjuju održivost, pouzdanost i nisku cijenu proizvodnje.

Na drugu stranu, ne smijemo zanemariti niti obične građane. Oba naša sagovornika se slažu da ukoliko ne promijenimo naše ponašanje kao individualnih građana, biće nam teško pogledati se u ogledalo za samo pet do 10 godina. Naime, toliko će biti dovoljno da se ovim tempom uništavanja prirodnih i društvenih resursa u velikoj mjeri onemogućiti uspostavljanje održivog razvoja, kada konačno shvatimo cijenu onoga što svakodnevno gubimo.

(buka)

Lista "100 najvećih" realni je prikaz bh. ekonomije

Poslovne novine, izdanje Privredne štampe d.o.o. iz Sarajeva, u okviru projekta „100 najvećih u privredi BiH“ ove godine 26. put su dodijelile priznanja vodećim kompanijama u BiH prema ostvarenim rezultatima u 2012. godini ● Ovogodišnja ceremonija dodjele priznanja održana je 5. jula u poslovnoj zgradi Moje Banke u Sarajevu

Rang-liste 100 najvećih kompanija u BiH, koje već tradicionalno objavljuju Poslovne novine, ove godine urađene su po unaprijeđenoj metodologiji. Kreirane su u partnerstvu sa Agencijom TEC d.o.o., korištenjem usluge pretrage, odnosno segmentacije baze Bon.ba, realizirane u saradnji sa agencijama AFIP (Agencija za finansijske, informatičke i posredničke usluge d.d. Sarajevo) i APIF (Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge a.d. Banja Luka).

Podaci su obrađeni za sva pravna lica iz FBiH i RS koja su predala svoje završne račune za 2012. godinu. Kompanije su, kao i do sada, rangirane prema veličini (velike, srednje i male) u četiri kategorije – ukupni prihod, neto dobit, izvoz i investicije, a za stavku investicija su korištene pozicije investicija gotovinskog toka.

Zbog očuvanja integriteta samih podataka, te promocije uspješnih firmi, prilikom samog izbora su postavljeni kriteriji koji se odnose na vjerodostojnost samih podataka da se godinu na godinu izvještaj ne može razlikovati više od pet odsto, najmanje 70% dobiti dolazi uz operativne dobiti, te da firma nije imala blokirane transakcione račune duže od 25 dana.

Urednica Poslovnih novina Aлена Ahmetpahić-Fočo obraćajući se prisutnima, kazala je: – **Realizirajući i ove godine projekat „100 najvećih u BiH“, Poslovne novine podižu svijest javnosti, privrednika i političara o važnosti stvaranja pozitivnog poslovnog okruženja za dalji razvoj privrede, ali i države BiH. Preko 800 kompanija koje su se ove godine naš-**

le na našim rang-listama poruka su stranim ulagačima da BiH ima kompanije, resurse i kadrove koji mogu da se nose sa izazovima. Na osnovu završnih računa koje su kompanije predale AFIP-u i APIF-u, izračunali smo da je 100 velikih kompanija u BiH ostvarilo ukupan prihod od 19 milijardi KM. U 2012. stotinu velikih izvezlo je gotovo četiri milijarde KM, što je polovina ukupnog bosanskohercegovačkog izvoza, koji, prema statističkim podacima, iznosi oko 7,9 milijardi KM. Iako je iza nas još jedna teška poslovna godina, podaci govore da se ulagalo u privredu BiH. Stotinu velikih kompanija – investitora sa naše rang-liste investiralo je oko dvije milijarde KM u prošloj godini.

Ahmetpahić-Fočo je također istakla da najveću neto dobit i dalje ostvaruju javna preduzeća, pa su tako prva tri sa rang-liste ostvarila 328.011.188 KM neto dobiti. Vođeća djelatnost u BiH i dalje je trgovina, što su pokazale rang-liste srednjih i malih kompanija koje ove

godine sadrže oko 500 privrednih subjekata.

Rangiranje velikih preduzeća

Prve tri velike firme po ukupnom prihodu u 2012. godini su:

1. Optima Grupa d.o.o. Banja Luka
1.300.788.068 KM
2. JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo
926.280.807KM
3. Arcelor Mittal Zenica d.o.o.
723.172.630 KM

Prve tri velike firme po izvozu u 2012. godini:

1. Aluminijski d.d. Mostar
440.967.127 KM
2. Arcelor Mittal Zenica d.o.o.
430.434.757 KM
3. Optima Grupa d.o.o. Banja Luka
280.509.533 KM

Prve tri velike firme po neto dobiti u 2012. godini su:

1. BH Telecom d.d. Sarajevo
131.700.576 KM
2. Telekomunikacije Republike

Srpske a.d. Banja Luka 109.963.497 KM
Telekom Srpske a.d. Banja Luka i MTEL a.d. Banja Luka
3. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar
86.347.115 KM

Prve tri velike firme po investicijama u 2012. godini su:

1. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar 291.155.510 KM
2. JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo 243.379.397 KM
3. EFT-Rudnik i Termoelektrana Stanari d.o.o.
209.555.760 KM

Rangiranje preduzeća prema konsolidovanim rezultatima poslovanja u 2012.

Prema konsolidovanim rezultatima poslovanja u 2012. po ukupnom prihodu:

1. Optima Grupa d.o.o. Banja Luka 1.301.788.000 KM
2. JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo
955.367.000 KM
3. ArcelorMittal Zenica d.o.o. 723.172.000 KM

Prema konsolidovanim rezultatima poslovanja u 2012. najveći izvoznici u BiH su:

1. Prevent BH d.o.o. Visoko 477.316.000 KM
2. Aluminij d.d. Mostar 440.967.000 KM
3. ArcelorMittal Zenica d.o.o. 430.434.000 KM

Prema konsolidovanim rezultatima poslovanja u 2012. najveći po neto dobiti su:

1. BH Telecom d.d. Sarajevo 131.700.576 KM
2. Telekomunikacije Republike Srpske a.d.- B.Luka
110.545.854 KM

Telekom Srpske a.d. Banja Luka i MTEL a.d. Banja Luka
3. JP Autoceste FBiH d.o.o. Mostar 86.347.115 KM
Rangiranje srednjih preduzeća

Na rang-listi srednjih preduzeća po ukupnom prihodu u 2012. godini prva tri mjesta zauzeli su:

1. Trgovir-Energy d.o.o. Gračanica 45.975.621 KM
2. SGB d.o.o. Banja Luka 42.646.920 KM
3. Henzi Commerce d.o.o. Sarajevo 29.101.444 KM

Prve tri srednje firme po izvozu u 2012. godini su:

1. Bill Colour Metal d.o.o. Banja Luka 12.109.478 KM
2. Kotex-Derma d.o.o. Tuzla 11.669.973 KM
3. Compact d.o.o. Banja Luka 11.133.886 KM

Prve tri srednje firme po neto dobiti u 2012. godini su:

1. Magnolija EU d.o.o. Banja Luka 3.464.34 KM
2. Marmerossi d.o.o. Sanski Most 3.280.990 KM
3. Pirnar d.o.o. Bosanski Petrovac 3.248.426 KM

Rangiranje malih preduzeća

Na rang-listi malih preduzeća po ukupnom prihodu u 2012. godini prva tri mjesta zauzeli su:

1. Dobby d.o.o. Tuzla 7.835.462 KM
2. Makromikro d.o.o. Sarajevo 7.078.631 KM
3. Leading d.o.o. Sarajevo 6.914.958 KM

Prve tri male firme po izvozu u 2012. godini su:

1. Makromikro d.o.o. Sarajevo 6.379.249 KM
2. Gormi drvo d.o.o. Sarajevo 4.121.074 KM
3. Golden Tours d.o.o. Tuzla 3.891.122 KM

Prve tri male firme po neto dobiti u 2012. godini su:

1. Optima Power do.o.o. Modriča 1.030.490 KM
2. Romanija-Kop d.o.o. Han Pijesak 815.775 KM
3. Telefongradnja d.o.o. Kalesija 802.306 KM

Priznanja su dodijeljena prvoplasiranim kompanijama na rang-listama, a priznanja i nagrade dodijelili su Mirko Šarović, ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Jelica Grujić, direktorica FIPA BiH, Ahmet Egrlić, predsjednik Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, Sanjin Halimić, federalni ministar razvoja, poduzetništva i obrta, te Alena Ahmetšahić-Fočo, urednica Poslovnih novina. Prisutnima su se obratili mnogi zvaničnici, a Vedran Hadži-ahmetović, izvršni direktor Union banke, kazao je da je ovaj projekat realan prikaz bh. ekonomije, te istakao da banke podržavaju i pomažu privredni sektor Bosne i Hercegovine.

Specijalno priznanje za Asa group

„Srebrni pečat“ - specijalno priznanje Poslovnih novina za ukupne rezultate poslovanja u 2012. godini, koji podrazumijevaju doprinos razvoju bh. privrede i zapošljavanja, kao i doprinos lokalnoj zajednici, ove godine dodijeljen je preduzeću „ASA Prevent Group“ Sarajevo.

U okviru ove manifestacije najavljen je i novi projekat koji Poslovne novine već realiziraju od početka ove godine pod nazivom „Gradovi/općine i biznis“ sa ciljem medijske promocije unapređenja poslovnog okruženja.

- Kroz ovaj projekat želimo da potencijalnim investitorima ponudimo informacije o „lakoći“ poslovanja, konkurentnosti i ekonomskim slobodama u bh. gradovima. Već sljedeće godine možemo očekivati i proglašenje najboljih gradova/općina u BiH za pokretanje biznisa, rekla je Ahmetšahić-Fočo, urednica Poslovnih novina.

Medžida Čajlaković Kulanić

Dionica Vlakovo – Tarčin će krajem 2014. biti puštena u promet

Ukupna vrijednost izgradnje navedene dionice iznosi 722 miliona KM, a ovo je ujedno i najzahtjevnija dionica na koridoru Vc

Ova dionica, kako je kazao direktor JP Autoceste FBiH Ensad Karić, predstavlja jedan od najzahtjevnijih projekata na Koridoru Vc i sastoji se od tri poddionice: Vlakovo – Lepenica (10,1 km), Lepenica – Suhodol (5,5 km) i Suhodol – Tarčin (4,6 km). Na navedenoj dionici projektovano je sedam tunela, sedam mostova/vijadukata, petlja Vlakovo, čeono naplatno mjesto Vlakovo, petlja Lepenica, odmorište Mokrine i petlja Tarčin. Kompletna dionica će biti završena i puštena u promet do kraja 2014. godine, te će time funkcionalna cjelina biti 80 kilometara autoceste od Zenice do Tarčina.

Izgradnja poddionice Vlakovo – Lepenica počela je 17. januara 2013. godine, a izvođač radova je turska kompanija Cengiz Insaat i više domaćih kompanija. Vrijednost Ugovora iznosi 350 miliona KM sa PDV-om, dok vrijednost radova koje izvode domaće kompanije iznosi više od 200 miliona KM.

Na izgradnji ove dionice angažovani su: Hering d.d. Široki Brijeg, Deling d.o.o. Tuzla, Euroasfalt d.o.o. Sarajevo, A3 d.o.o. Široki brijeg, Butmir d.o.o. Sarajevo, HP Investing d.o.o. Mostar, GP Put d.d. Sarajevo, Grakop d.o.o. Kiseljak, IN d.o.o. Sarajevo, Džekos d.o.o. Sarajevo, Elko-Marić d.o.o. Mostar, AGI d.o.o. Konjic, Kov-Grad d.o.o. Bužim, Regeneracija d.o.o. Velika Kladuša, Energoinvest d.d. Sarajevo, Izgradnja Tojaga d.o.o. Mostar, TBG BH d.o.o. Kakanj, Velbos d.o.o. Žepče, SKK d.o.o. Sarajevo, Termobeton d.o.o. Breza.

U okviru ove poddionice projektovani su tunel Gaj dužine oko 880 metara, tunel Tulica dužine oko 550 metara, tunel Ban brdo dužine 350 metara, vijadukt Vlakovo dužine 390 metara, dvije rampe (vijadukta) dužine 250 metara, vijadukt Gladno Polje dužine 350 metara, vijadukt Šamin

Gaj dužine 350 metara, vijadukt Podgaj dužine 65 metara, čeono naplatno mjesto Vlakovo, petlja i bočno naplatno mjesto Lepenica.

Izgradnja poddionice Lepenica – Suhodol počela je 17. 9. 2012. godine. Vrijednost izgradnje navedene poddionice iznosi 147 miliona KM sa PDV-om, a najznačajniji objekti na poddionici su tunel T2 Grabosječ koji je dužine oko 890 metara, tunel T1 Zakunjača dužine oko 360 metara, most Lepenica 1 dužine oko 238 metara i most Lepenica 2 dužine oko

žovano 20-tak domaćih kompanija sa preko 2.000 radnika direktno angažovanih na izgradnji. U izgradnji je angažovano više od 300 kamiona, preko 100 građevinskih mašina, te više setova tunnelske opreme.

Drugog jula ove godine direktor JP Autoceste FBiH Ensad Karić i predsjednik EBRD-a Suma Chakrabarti potpisali su ugovor za izgradnju dijela sarajevske zaobilaznice (LOT 3A od Butila – do Vlakova, dužine 3 km). Predviđena vrijednost radova je 36 miliona KM, a radove će izvo-

219 metara, dok je izvođač radova i na ovom dijelu autoceste turska kompanija Cengiz Insaat.

Izgradnja poddionice Suhodol – Tarčin počela je u junu 2013. godine. Vrijednost izgradnje navedene poddionice je 225 miliona KM sa PDV-om, a najznačajniji objekti izgradnje su tunel Suhodol koji je dužine oko 2.800 metara, tunel Tarčin dužine oko 400 metara, most Bijela dužine oko 90 metara, te petlja Tarčin preko koje će biti omogućeno povezivanje sa magistralnom cestom M17, a izvođač radova je turska kompanija Cengiz Insaat u partnerstvu sa firmom Euro-asfalt d.o.o. iz Sarajeva.

Direktor JP Autoceste FBiH tokom obilaska ove dionice novinarima je kazao da domaće kompanije izvode više od 60 odsto radova na ove tri poddionice, te dodao: - **Ukupno je anga-**

diti Euroasfalt d.o.o. Sarajevo i ŽGP d.d. Sarajevo. Izgradnjom ovog dijela sarajevske zaobilaznice spojiti će se izgrađeni dio autoceste sa dionicom Vlakovo – Tarčin.

Osim toga, JP Autoceste FBiH potpisale su sporazum sa općinama Hadžići i Kiseljak o sanaciji lokalnih cesta na dijelovima gdje se izvode radovi na izgradnji Koridora Vc. U narednom periodu očekuje se potpisivanje sporazuma i sa Općinom Ilidža. Također, u sklopu izgradnje dionice Vlakovo – Tarčin projektom je predviđeno i bit će izgrađeno oko 8 km lokalnih i servisnih saobraćajnica, odnosno na poddionici Vlakovo – Lepenica 2,5 km, na poddionici Lepenica – Suhodol 4,6 km te poddionici Suhodol – Tarčin oko kilometar.

M.Č.K.

„Centrotrans Eurolines“ Sarajevo

U nova vozila samo u 2013. godini uloženo 5,6 miliona KM

U voznom parku „Centrotrans Eurolinesa“, koji se redovno „osvježava“ novima vozilima, zastupljeni su autobusi visoke turističke klase, te najmoderniji autobusi za gradsko-prigradski prijevoz putnika

Centrotrans Eurolines“ je i 2012. poslovnu godinu, koja je bila izuzetno teška za poslovnu zajednicu, ne samo u BiH nego i u svijetu uopće, završio s pozitivnim rezultatima, čime je još jednom potvrđeno da je jaka i stabilna kompanija. Tako je lani autobusima „Centrotrans Eurolinesa“ prevezeno više od 5,1 milion putnika, prihod je blago povećan u odnosu na 2011. godinu, a pređena kilometraža povećana je za tri posto. Zabilježeno je pozitivno poslovanje i kćerki firmi. I u 2013. godini planirano je pozitivno poslovanje, povećanje prihoda, pređenih kilometara i broja prevezenih putnika. U godini u kojoj obilježava 65 godina od osnivanja i 50 godina od poslovanja pod nazivom „Centrotrans“, ova kompanija je krenula brojnim aktivnostima i investicijama, što je, prema riječima generalnog direktora Safudina Čengića, potvrda da je „Centrotrans Eurolines“ danas najveća i najkvalitetnija organizacija za javni prijevoz putnika u Bosni i Hercegovini, kompanija koja uvijek prednjači u primjeni modernih tehnoloških organizacionih rješenja. Primjena i potvrda ISO standarda 9001-2000 I 14001-

2000 postale su poslovni prioritet i općeprihvaćeni način rada kompanije.

Nelojalna konkurencija

Koliko je „Centrotrans Eurolines“ značajna kompanija i za državu BiH i ovo društvo, potvrđuje i činjenica da je, od 1996. godine, „Centrotrans“ na ime poreza i doprinosa isplatio, za budžete i razne fondove, više od 120 miliona maraka i nikada ni jedan fening nije isplatio svojim uposlenicima da istovremeno nije uplatio doprinose i poreze državi.

- Godina 2012. godina bila je izuzetno teška, jer se kontinuirano susretalo s problemima nelojalne konkurencije i nelegalnog preuzimanja tržišta, a tu su i utjecaji globalne ekonomske krize koja pritišće ekonomiju u BiH. Pored toga, problemi sa kojima se kompanija susreće su veliki porast troškova goriva, cijena rezervnih dijelova, guma i ostalog, što je značajno otežalo poslovanje.

No, i pored takvih otežavajućih okolnosti ostvareni su svi planirani ciljevi, od ukupnog prihoda preko investici-

Čengić: Ostvareni su svi planirani ciljevi

ja. Skoro pet miliona konvertibilnih maraka smo investirali u nabavku novih prijevoznih sredstava i na kraju smo završili pozitivno poslovnu godinu sa ostatkom od preko 200.000 KM. Pored izrazito teškog stanja na tržištu koje pokrivamo, uspjeli smo da ostanemo lideri u oblasti cestovnog prijevoza putnika - kaže Čengiđ.

Kompanija, prema Čengiđevim riječima, namjerava zadržati pozitivan poslovni trend i u 2013. godini. Tako je "Centrotrans Eurolines" do 15. jula ove godine investirao više od 5.600 000 KM. Taj novac uložen je u nabavku novih vozila za potrebe JGP na području Kantona Sarajevo i novih autobusa za međugradski prijevoz (MAN Lion's Coach). Zbog toga je i napravljen rebalans Plana investicija koji je prvobitno iznosio 5.271 296 KM.

Za dugogodišnji uspjeh svake kompanije, pa i ove, neophodno je kontinuirano pratiti tehnološki razvoj te u voznom parku imati najkvalitetnije autobuse, dodaje Čengiđ. Prema njegovim riječima, evidentno je da je "Centrotrans" uspješno uvodio novitete u oblasti autobusnog prijevoza i da je zahvaljujući tome uspijevao postići konkurentsku prednost i u prethodnih 50 godina zadržati leadersku poziciju u BiH.

U voznom parku "Eurolinesa", koji se redovno "osvježava" novima vozilima, zastupljeni su autobusi visoke turističke klase, najmoderniji autobusi za gradsko-prigradski prijevoz putnika. I u 2013. poslovnu godinu "Centrotrans Eurolines" je zakoračio nabavkom novih vozila kojih je samo od aprila nabavljeno 20, s ukupnom investicijom od 5.256.145,51 KM. Nakon kupovine novog katnog autobusa Ayats Bravo 1, u aprilu je nabavljeno šest vozila NEOPLAN Centroliner, pet zglobnih autobusa i jedan Neoplan N4411. Ova vozila namijenjena su za prigradsko gradski saobraćaj, a veliki broj svjetskih metropola za gradski prijevoz koristi upravo ove autobuse.

U maju se nastavlja sa kupovinom vozila, te je nabavljeno još 14 autobusa od čega je 12 autobusa marke NEOMAN kao i pet novih autobusa TOP MAN Lion's Coach. Krajem maja, direktno iz tvornice u Ankari, u Autobazu Sarajevo stigao je i posljednji kontingent vozila MAN tip Top Lions Coach. Ovi visokokvalitetni autobusi nabavljeni su prvenstveno za međunarodni i vanlinijski prijevoz. Riječ je o autobusima koji su postali dominantna vozila u najvećim evropskim prijevozničkim kompanijama. Nova vozila MAN svojim modernim dizajnom predstavljaju vrhunac tehnoloških dostignuća sa Euro 5 motorom, ugrađenim uređajem za navigaciju, digitalnim tahografom i ostalom opremom (digitalna klima, audio i video oprema, frižider, toalet, kafe kuhinja itd.). Nova vozila sadrže agregate urađene prema EEV standardima, što ih svrstava u kategoriju vozila koja zadovoljavaju najviše ekološke standarde.

Sa ovim novonabavljenim vozilima kompanija "Centrotrans Eurolines" upotpunila je vozni park koji sada čini više od 220 vozila.

Sva novonabavljena vozila za javni gradski prijevoz puštena su u funkciju i čine sastavni dio 35 gradskih autobusa marke NEOPLAN i ISUZU koji u punom kapacitetu uspješno obavljaju prijevoz na području KS.

Kćerke firme

U sastavu sistema "Centrotrans Eurolines", u većinskom vlasništvu kompanije, djeluju kćerke firme "Centrotrade", "Centrotrans Istočno Sarajevo", "Centrotrans Kakanj" i "Centrotours".

Nakon prijevoza putnika, turizam je najvažniji segment poslovanja. Tako je, u sklopu uspješnih projekata "Centrotrans Eurolines", izdvojen nekadašnji sektor turizma, koji od 1. januara 2012. godine posluje kao zasebna fir-

ma. Danas je "Centrotours" jedan od najvažnijih dijelova ove kompanije i jedan od najvažnijih turističkih operatera BiH.

- Jedan od segmenata unutar "Centrotransa", koji predstavlja našu budućnost, jeste turizam, koji je imao značajan rast u prethodne tri godine. Postali smo prepoznatljiviji po tome i formirali smo firmu kćerku "Centrotours". Ona se već pozicionirala na tom tržištu. Radimo na uvođenju novih programa za razne destinacije, ali ne samo nove destinacije, već činimo sve da omogućimo da što veći broj stranih državljana dolazi u našu zemlju. Mislim da bi se morao značajno promijeniti odnos turističkih zajednica u našoj zemlji prema načinu prezentacije

BiH na stranom tržištu - kaže Čengić.

Nekadašnje preduzeće "Centrotrans Inženjering" od 2004. godine posluje u sistemu "Centrotrans Eurolinesa" kao samostalna trgovačka kuća pod nazivom "Centrotrade". Osnovna djelatnost ove firme je nabavka i prodaja na veliko rezervnih dijelova, opreme i pribora za privredni program (autobuse, kamione, dizalice, cisterne i

siranje i tehničko održavanje vozila iz programa "MAN", "NEOPLAN" i "ISUZU". Tehnologija rada je zasnovana na najsavremenijim principima i standardima iz okvira djelatnosti kao veoma strogim zahtjevima proizvođača, dok je praćenje i nadzor procesa rada podržan i kontrolisan primijenjenim integralnim informacionim sistemom. U okviru "Centroservisa" otvara se stanica za teh-

„Centrotrans Eurolines“: Najveća organizacija u BiH za prijevoz putnika

dr.), pretežno za privredna vozila marke "NEOPLAN", "MAN", "ISUZU", "MERCEDES", "SETRA", "VOLVO", "VOLVO STEYR", "BOVA", "KAROSA" itd.

"Centrotrade" vrši nabavku i prodaju servisne opreme, ulja i maziva, autoguma, stakala, dijelova mjenjača, elektronike, grijanja i dr. za sve tipove vozila. Osim uslužne djelatnosti kada je riječ o nabavci rezervnih dijelova za "Centrotrans Eurolines BiH" kao i rezervnih dijelova za "Centroservis", firma "Centrotrade" obavlja i trgovačku djelatnost, i to ne samo za prijevoznička preduzeća nego i za građevinska preduzeća i druge korisnike usluga. Posjeduje vlastito skladište na lokalitetu autobaze "Centrotrans Eurolinesa" u kojem su smještene zalihe rezervnih dijelova u vrijednosti od milion KM.

U okviru uspješne saradnje s "Centroservisom", kroz koji godišnje prođe oko 1.800 vozila (autobusa, kamiona i dizalica), "Centrotrade" ovu tehnološku cjelinu "Centrotrans Eurolinesa" snabdijeva rezervnim dijelovima, autogumama, motorima, mjenjačima, dijelovima za grijanje i klimatizaciju, elektronskim uređajima itd. Cjelokupno poslovanje firme je i certificirano od referentne DQS i BH CERT certifikacijske kuće s ispunjavanjem uvjeta iz ISO 9001:2008.

Osnovna djelatnost "Centroservisa" je ovlašteno servi-

nički pregled vozila. Nova stanica za tehnički pregled vozila će osim novih radnih mjesta, osigurati najmoderniju i kvalitetniju uslugu tehničkih pregleda automobila u Sarajevu, a time i veću sigurnost građana u prometu. Tehnički pregled je uređen u skladu sa evropskim standardima i bit će jedna je od najsavremenije opremljenih stanica u regiji.

Firme kćerke "Centrotrans Eurolinesa" su "Centrotrans- Istočno Sarajevo" i "Centrotrans Kakanj". Od 2005. godine, berzanskim preuzimanjem dijela dionica, "Centrotrans Eurolines" postaje većinski vlasnik firme "Centrotrans-Istočno Sarajevo" s više od 50 posto vlasništva dionica. U skladu sa postavljenim ciljevima, društvo je povećalo broj polazaka na registrovanim redovima vožnje međunarodnih autobuskih linija za koje je nosilac registracije "Centrotrans.

"Eurolines" d.d. Sarajevo, i to Istočno Sarajevo-Niš, Istočno Sarajevo-Noví Sad.

Godine 1996. "Centrotrans Eurolines" i "Centrotrans-Istočno Sarajevo" otkupili su "Romanijaprevoz" u stečaju, i to poslovni centar Pale i Han-Pijesak. Ovim otkupom preuzeta je linija Istočno Sarajevo-Beograd, četiri reda vožnje u gradsko-prigradskom saobraćaju Pale, zaposleno je 10 radnika „Romanijaprevoza" u stečaju, a u

poslovnom centru Pale osiguran je i radionički prostor za potrebe ovog društva.

“Centrotrans Kakanj” je jedna od “kćerki” firmi “Centrotrans Eurolinesa” koja egzistira nekoliko decenija na području Kaknja i šire okoline. Početak poslovanja bio je vezan uz RMU “Kakanj”, u čijem sastavu je egzistirao Autopark rudnika uglja. Svojim kapacitetima opsluživao je potrebe u prijevozu rudara na posao, kao i u prijevozu putnika na području općine Kakanj.

Splet raznih drugih okolnosti koje su utjecale na poslovanje u poslijeratnom periodu, kao i niz loših poslovnih aktivnosti, rezultirao je problemima koji su imali za posljedicu loše poslovanje, što je firmu dovelo pred stečaj i likvidaciju zbog neplaćenih dugova za poreze i doprinose te dugovanja pojedinim dobavljačima. Naprav-

OVAKVA ORGANIZACIJA KOMORSKOG SISTEMA NIJE OD KORISTI PRIVREDI

Privredna komora je, prema riječima Safudina Čengića, nezaobilazna kada je u pitanju zaštita interesa privrednika. Ona, dodaje naš sagovornik, svojim aktivnostima i predstavljanjem privrede na lokalnim i međunarodnim sajmovima, treba stranim investitorima i određenim privrednim strukturama u drugim zemljama predstaviti potencijale i mogućnosti privrede u našoj zemlji.

- Zajedno sa Udruženjem poslodavaca, Komora bi trebala biti jak oslonac privrednicima, te kanal preko kojeg bi se zastupali zajednički interesi svih privrednih subjekata prema zakonodavcu i drugima. Privrednici trebaju steći povjerenje i prema komori i Udruženju poslodavaca i biti u mogućnosti da ih vide kao svoje istinske i realne zastupnike njihovih interesa u svakom segmentu i na bilo kojem nivou države. Stoga se mi u Udruženju i Komori trebamo zamisliti koliko realno zastupamo interese naših članica.

Dakle, Komora je neophodna i ima značajnu ulogu za privrednike. Ipak, Komora mora mijenjati svoj odnos prema članicama jer će, u suprotnom, postati sama sebi svrha. Ona mora biti servis svojih članica, objektivno zastupati njihove interese i učestvovati u stvaranju boljeg poslovnog ambijenta. Međutim, sadašnja organizacija komorskog sistema je komplicirana i onemogućava da komore obavljaju funkciju zbog koje postoje. Mi smo predlagali uspostavu jedne komore na nivou Federacije BiH i nekoliko regionalnih ogranaka, te da se odredi prema interesima privrednika. Ovakva organizacija komorskog sistema nije od koristi privredi. Zenica, Tuzla, Bihać, Sarajevo i Mostar su pet regija koje bi trebale biti sastavni dio komorskog sistema FBiH i takav sistem bi bio dosta bolji servis privrednika - kaže Čengić.

ljen je sanacioni program, usvojena sistematizacija radnih mjesta i svi radnici, bez obzira na višak, primljeni u radni odnos na neodređeno vrijeme.

Proces privatizacije je okončan krajem 2004. godine, a osim malih dioničara, većinski vlasnik je postao “Centrotrans Eurolines” Sarajevo. Sanirani su svi dugovi, svim uposlenicima uvezan je staž, tako da nisu imali problema s ostvarivanjem prava na penziju i korištenjem drugih prava. Stvoreni su uslovi da i “Centrotrans Kakanj” i dalje ostane glavni prijevoznik putnika, radnika, učenika i studenata na području Kaknja i uspješno posluje u okviru poslovnog sistema.

Pozitivna iskustva

- U uvjetima djelovanja snažne konkurencije moguće je opstati i boriti se primjenom savremenih metoda organizacije i upravljanja. Iz tih razloga “Centrotrans Eurolines” primjenjuje pozitivna iskustva korporativnog upravljanja neophodnog za upravljanje složenim tehnološkim procesima koji sada vladaju u okviru kompanije.

Menadžment i zaposlenici su u proteklom, posebno u ratnom periodu i vremenu obnove, uspjeli da harmonizuju odnose i pozicije, prevladavajući uspješno sve radne i organizacione probleme kao i probleme privatizacije kompanije koja je, prema općem mišljenju javnosti i zaposlenika, pošteno i uspješno završena. Kroz ortački ugovor zaposlenici i menadžment su postali većinski

vlasnici firme.

- “Centrotrans Eurolines” je možda jedna od rijetkih firmi koja je prilikom privatizacije 2001. godine uključila u proces privatizacije sve uposlenike. Centrotrans je privatiziralo 1.400 uposlenika sadašnjih, bivših, penzionera i menadžmenta. Takav odnos i model privatizacije je doveo do toga da smo praktično svi postali odgovorni za kvalitetan rad firme.

U našoj firmi trenutno radi oko 485 ljudi, a u četiri kćerke firme radi još nekih 220. To znači da mi oko 700 radnika zapošljavamo, a to je veliki broj ljudi - naglašava Čengić.

Kompanija “Centrotrans Eurolines” je jedan od najpoznatijih brandova BiH. Poslujući u različitim društveno-ekonomskim uvjetima, stalno se suočavajući sa poslovnim izazovima i teškoćama, za razliku od mnogih srodnih kompanija iz okruženja, uspjela je da zadrži poslovni kontinuitet i leadersku poziciju u oblasti javnog drumskog prijevoza putnika. Podsjetimo, „Centrotrans“ je prije države BiH ušao u Evropu, postavši član ugledne porodice „Eurolines“. Danas imamo brojne respektabilne poslovne partnere u Njemačkoj, Austriji, Belgiji, Holandiji, Francuskoj, Švedskoj, Danskoj, Sloveniji, Hrvatskoj, Srbiji i drugim zemljama.

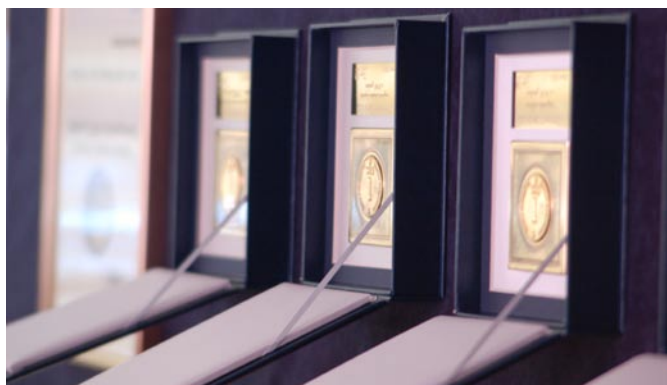
Medžida Čajlaković-Kulanić

UniCredit Bank d.d. Mostar najbolja banka u BiH

U Mostaru u raskošnim prostorijama Ljetnikovca „Radobolja“ u Ilićima, uz podršku generalnog sponzora Kompanije m:tel, kao i preduzeća Amitea Mostar, Štamparije Amos Graf Sarajevo i Agencije Poslovnost Sarajevo, 18. jula održana je manifestacija uručivanja priznanja „Zlatni BAM“ koje magazin Banke & Biznis u BiH već 11. put u kontinuitetu dodjeljuje najboljim bankama u BiH. Iako se rangiranje banaka radi u 10 kategorija, samo sedam kategorija se nagrađuje, a ostale kategorije, uzete ukupno, pokazuju koje su to ukupno najbolje banke za datu godinu.

UniCredit Bank d.d. Mostar je najuspješnija banka u BiH, te je na ovoj manifestaciji dobila tri priznanja i to za najveću aktivu tokom prošle godine (3,7 milijardi KM), najveći ukupni kapital (523.523.000 KM) te za najveći prinos na dionički kapital i to u iznosu od 44 posto. Također, UniCredit je dobila i posebnu Plaketu „Zlatni BAM“ koja je ove godine po prvi put uručena najboljoj banci u BiH. Izvršni direktor za finansije u UniCredit banci Gordana Pehar zahvalio se Magazin na dodijeljenim priznanjima, istaknuvši kako su dobijene nagrade rezultat predanoga rada svih uposlenika UniCredita.

- Ovo je rezultat kontinuiteta rada, ali i menadžerskih odluka, te se zahvaljujem svim uposlenicima banke. Nagrade i Plaketa su kruna našeg rada jer smo ove godine potvrdili da smo najveća i najbolja banka u BiH. Nadam se da ćemo

i ubuduće nastaviti ovako raditi, istakao je Pehar.

BOR banka d.d. Sarajevo je dobila Zlatni BAM za najveću aktivu s pretežno domaćim kapitalom (265.878.000 KM), dok je za najveći dionički kapital u protekloj godini Zlatni BAM dobila Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo (241.861.000 KM).

Nagradu za najveći prinos na aktivu i to od 1,95 posto dobila je Komercijalno-investiciona banka d.d. Velika Kladuša, a najveći procentualni rast depozita (124 posto) ostvarila je MF banka d.d. Banja Luka.

Svečanosti su prisustvovali predstavnici finansijskih institucija BiH, kao i Lazar Prkačina, savjetnik predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH Vjekoslava Bevande, Božo Ljubić, gradonačelnik Mostara, Ankica Kolobarić, viceguvernerka Centralne banke BiH, Biserka Krešić, direktorica Glavne jedinice CBBiH Mostar, Miroslav Kezić, direktor Sektora

za pravne poslove Agencije za bankarstvo FBiH, Dalibor Miloš, predsjednik Gospodarske komore Grada Mostara, Haris Hojkurić, predavač na Međunarodnom univerzitetu Sarajevo, i mnogi drugi gosti iz poslovnog svijeta BiH.

- Banke moraju pomoći oživljavanju gospodarstva. One sigurno neće moći dobro raditi ako ne bude prometa roba i usluga. Molim vas za strpljivost i razumijevanje prema građanima naše zemlje jer ljudi žive u teškim uvjetima. Vjerujem kako će vam ove dodijeljene nagrade pomoći da usvojite takvo razmišljanje, rekao je gradonačelnik Bešlić prilikom uručivanja Plakete za najbolju banku u 2012. predstavniku UniCredit banke.

Prisutnima se obratila i osnivačica i prva urednica magazina Banke u BiH Sanja Bogdanović istaknuvši da je ideja za osnivanje magazina bila očigledno dobra jer uskoro iz štampe izlazi 150. broj Magazina, a i priznanje Zlatni BAM banke dobitnice cijene i rado ga ističu kao pokazatelj uspješnog poslovanja.

Zlatni BAM se već 11 godina dodjeljuje najboljim i najuspješnijim bankama u BiH, a na osnovu neovisnih revizorskih izvještaja poslovanja komercijalnih banaka. Nagradu je ustanovila redakcija magazina Banke&Biznis u BiH. Magazin B&B u BiH je specijalizirani poslovno - finansijski magazin i jedini je ove vrste u našoj zemlji.

Redakcija Magazina čestitala je svim ovogodišnjim dobitnicima „Zlatnog BAM-a“ te poželjela da uspješno okončaju 2013. poslovnu godinu, uz nadu kako će ova priznanja biti podsticaj za nove poslovne uspjehe i društvenoodgovorno poslovanje i u narednom razdoblju.

Redakcija Magazina

Potpisan Aneks sporazuma o saradnji između Kantonalne privredne komore i Udruženja poslodavaca u TK

Predstavnici Kantonalne privredne komore (KPK) Tuzla i Udruženja poslodavaca u Tuzlanskom kantonu (TK),

Nedret Kikanović i Vinko Ćuro, potpisali su Aneks Sporazuma o saradnji kojim se uređuju međusobni odnosi i saradnja između Komore i Udruženja na planiranju i realizaciji zajedničkih aktivnosti, a sve u cilju stvaranja povoljnijih uslova privređivanja i obezbjeđenja dinamičnijeg privrednog razvoja TK.

Kako je istaknuto prilikom potpisivanja ovog dokumenta, u narednom periodu potpisnici će dogovoriti zajedničke aktivnosti i precizirati dinamiku njihove realizacije kako bi se što prije pristupilo stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta, te u što većoj mjeri i na što efikasniji način bilo na usluzi privredi i kako bi privrednim subjektima ove komora i Udruženje bili što kvalitetniji servis, navodi se u saopćenju Komore.

(Onasa)

“BH Telecom” uplatio 99 miliona KM Vladi FBiH

Skupština dioničara kompanije “BH Telecom” je 9. maja 2013. donijela Odluku o raspodjeli dobiti za 2012. u iznosu od 110 miliona KM. Istom odlukom je utvrđeno da će se isplata dividende većinskom vlasniku, odnosno Vladi Federacije BiH (90%) i malim dioničarima (10%) izvršiti u roku do 180 dana od dana donošenja Odluke, javlja Radio Sarajevo.

Također, osim navedene isplate dividende, “BH Telecom” je u budžet FBiH uplatio porez na dobit za 2012. godinu u iznosu od 12,9 mil KM. U skladu sa dinamikom uplate, do 11. jula ove godine su u potpunosti izvršene obaveze BH Telecoma za isplatu dividende i to je Vladi FBiH isplaćeno 99.004.777,04 KM, svim ZIF-ovima, dioničarima Društva 5.103.884,88 KM, domaćim pravnim licima 598.266,48 KM, bankama skrbnicima 305.476,79 KM, te domaćim fizičkim licima 4.250.894,89 KM - čija je dokumentacija za isplatu dividende pristigla do 5. jula 2013.

Ukupno je do 11. jula isplaćeno 109.263.300,08 KM ili 99,33% dividende. Iznos od 0,67% dividende nije isplaćen dioničarima koji nisu dostavili uplatne račune te će istim dividenda biti isplaćena nakon što iste dostave, saopćeno je iz “BH Telecoma”.

Poduzetnik iz Gradačca Adem Hanić kupio “UTL Vogošću” za 4 miliona KM

“UNIS - Tvornica valjčanih ležajeva” u Sarajevu, poznata pod nazivom UTL, prodana je poduzetniku iz Gradačca Ademu Haniću za oko četiri miliona KM, uz obavezu kupca da zadrži sve postojeće i zaposli 30-ak novih radnika, te da u naredne tri godine u sarajevski pogon investira 1,4 miliona KM.

Poduzetnik iz Gradačca Adem Hanić suvlasnik je dvije srodne tvornice u Brčkom i Gradačcu - “Tmd Mibo” i “Kovgrad” - koje su nekada poslovale u okviru “Famos”-a i proizvodile dijelove za motorna vozila (TMD -Tvornica motornih dijelova), prenosi “Slobodna Bosna”.

Unisova tvornica u Sarajevu pod nazivom UTL do pred rat bila je perjanica cjelokupne metalske industrije BiH. Poslovala je s najpoznatijim proizvođačima automobila u Evropi i ostvarivala izvoz vrijedan više od 100 miliona američkih dolara. UTL je zapravo posljednja preostala tvornica nekadašnjeg giganta UNIS-a koji je do pred rat zapošljavao oko 50.000 radnika diljem BiH i bivše

Jugoslavije. Osim UTL-a, UNIS je još jedino suvlasnik dva nebudera u Sarajevu, poznata pod nazivom “Momo i Uzeir”, koja su obnovljena nakon rata kapitalom “Kuwait Consulting & Investment Co”, od kada posluje pod nazivom UNITIC.

Novi vlasnik UTL-a Adem Hanić u maju ove godine započeo je izgradnju nove tvornice kugličnih ležajeva u Gradačcu čija će proizvodnja biti usko povezana s proizvodnjom UTL-a u Vogošći. U tri tvornice u kojima je većinski vlasnik, Hanić upošljava oko 300 radnika i ostvaruje bruto prihod od oko 250 miliona KM godišnje.

(e kapija)

“BH Telecom” izdvojio 1,5 miliona KM za proširenje “M-Commerce” platforme - plaćanje preko mobilnih telefona do kraja 2014.

Sarajevski “BH Telecom”, “Ericsson Nikola Tesla” iz Zagreba i “Ericsson Nikola Tesla BH” Sarajevo potpisali su ugovor o nabavci usluge “upgrade” i funkcionalno proširenje “m-Commerce” platforme, prenosi portal “Indikator.ba”.

Vrijednost ugovora iznosi oko 1,5 milion KM, a njego-

va realizacija se očekuje krajem 2014. godine i biće vršena u pet faza. Ovim ugovorom predviđena je nadogradnja postojeće "m-Commerce" platforme na napredniju 2.0 verziju sa novim modulima i funkcionalnostima uz otvaranje aplikacijskog sloja za izradu payment aplikacija sa finansijskim ili nekim drugim partnerskim institucijama.

Nadogradnjom nove platforme biće omogućeno korisnicima "BH Telecoma" mobilno plaćanje za NFC (bezkontaktno plaćanje) i QC (2D i 3D barcode plaćanje) servise kao što je plaćanje manjih iznosa za robe i usluge, digitalne sadržaje, plaćanje općinskih taksi, fotokopiranja i slično, te usluge plaćanja većih iznosa sa pretplatničkog prepaid ili postpaid accounta, sa bankovnog računa ili sa virtuelne account platforme kroz mWallet aplikaciju koja će biti kontrolisana od strane samog korisnika.

Realizacijom ovog projekta stvaraju se preduslovi za plaćanje mobilnim uređajem prolaza i ulaza (pristup platformama u javnom transportu), pristupa različitim događajima i manifestacijama ("mEntrance"). Također, biće omogućena TSM (Trusted Service Manager) funkcionalnost na platformi, što će "mCommerce" platformi dati mogućnost vršenja uloge Trusted Service Manager za više banaka i partnera.

Trenutno u ponudi BH Telecoma u okviru usluge mobilnog plaćanja postoje usluga "m-Commerce", dopune "ultra kredita", "m-Parking" usluga plaćanja parkinga mobilnim telefonom i "pay4me" usluga prebacivanja troškova telefonskog razgovora sa pozivaoca na primaoca poziva.

(Indikator.ba)

IFC obezbijedio 24 miliona eura za Sisecam Soda Lukavac

Međunarodna finansijska korporacija (IFC), članica Grupa Svjetske banke, uz podršku Vlade Kanade pruža pomoć turskoj Sisecam grupaciji da unaprijedi konkurentnost i čistu proizvodnju u svojoj bosanskohercegovačkoj podružnici, Sisecam Soda Lukavac, proizvođaču sode.

IFC će obezbijediti 24 miliona eura (€) za financiranje Sisecam Soda Lukavac, od toga 7.5 miliona € iz IFC-kanadskog programa za klimatske promjene -IFC-Canada Climate Change Program. Ovaj zajam će pomoći kompaniji da unaprijedi resurse i energetske efikasnost. - IFC, važan finansijski partner Sisecam-a, još jednom je demonstrirao svoju podršku i zalaganje za našu grupaciju, rekao je prof. dr. Ahmet Kirman, zamjenik predsjedavajućeg i izvršni direktor Sisecam-a. - Povjerenje koje u nas ima IFC iskazano je putem njegove saradnje s nama na projektima proširenja u regiji, što predstavlja integralni dio strategije rasta grupacije, istakao je.

IFC je 2007. obezbijedio zajam od 24 miliona € za Sisecam sa ciljem da pomogne financiranje akvizicije Soda Lukavac, tadašnje kompanije u državnom vlasništvu koja je poslovala s gubicima. U 2010. godini IFC je obezbijedio drugi zajam u vrijednosti od 15 miliona € Sisecam-ovoj podružnici u Bosni i Hercegovini. Sisecam je IFC-ov klijent više od 35 godina s višestrukim investicijama, prvo u Turskoj, a zatim u inozemstvu budući da je IFC pomagao da se financira proširenje grupacije u Bugarskoj, Rusiji, na Balkanu i drugim zemljama istočne i central-

ne Azije. Doprinos Kanade je bio koristan i pomogao je da se finansijski paket učini održivim. - Globalni izazov u pogledu klimatskih promjena zahtijeva globalno rješenje, i Vlada Kanade je ponosna što pruža podršku naporima u oblasti okoliša kao što su ovi, rekao je kanadski ministar za okoliš Peter Kent.

- Povećanje energetske efikasnosti i upotrebe resursa obezbijedit će okolišne i ekonomske dobrobiti za BiH, rekla je Guy Ellena, direktorica IFC-a za proizvodnju, agrobiznis

i usluge za Evropu, Bliski Istok i Sjevernu Afriku, dodavši - Očekuje se da će naše financiranje pomoći da Sisecam Soda Lukavac postane učinkovitiji u pogledu resursa, profitabilniji i konkurentniji, poboljšavajući kvalitet života za lokalno stanovništvo kroz smanjenje zagađenja.

BiH je postala dioničar i članica IFC-a 1996. Od tada je IFC investirao 343 miliona USA dolara u domaću ekonomiju, s posebnim fokusom na proizvodnju i finansijska tržišta. IFC je također investirao u bh. zdravstveni sektor, općinsku infrastrukturu, agrobiznis i građevinarstvo. IFC pruža savjetodavne usluge koje su usmjerene na poboljšanje investicijske klime u BiH, poticanje upotrebe obnovljive energije, povećanje pristupa financijama i da se privuče učešće privatnog sektora u izradi infrastrukturnih projekata.

(e kapija)

Prekinuta sjednica Skupštine dioničara FDS-a Sjednica Skupštine dioničara Fabrike duhana Sarajevo, koja se održavala 22. jula u Sarajevu, prekinuta je nakon što je obavljeno glasanje za izbor članova novog Nadzornog odbora ove kompanije.

Sjednica je prekinuta zbog različitog tumačenja rezultata glasanja za članove novog Nadzornog odbora.

Direktor Fabrike duhana Sarajevo Edin Mulahasanović izjavio je da predstavnici Vlade FBiH nisu bili zadovoljni rezultatima glasanja za članove novog NO, nakon čega je Žarko Karačić, predsjedavajući Skupštine i opunomoćenik Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odnosno Vlade FBiH, svojevoljno prekinuo sjednicu. On tvrdi da su predstavnici Vlade FBiH bili nezadovoljni jer nije izabran kandidat kojeg su oni očekivali.

Glasanjem su u NO izabrana tri člana u ime malih dioničara i zaposlenika FDS-a, Šefko Kurtović, Mirsad Turković i Kemal Begtešević, te dva u ime Vlade FBiH Ivica Knezović i Amir Pašalić. Ako mali dioničari imaju 60,09 posto kapitala a Vlada 39,91 posto, sasvim je logično, što se i pokazalo, da tri člana NO budu u ime malih dioničara i zaposlenika FDS-a, a dva ispred Vlade, rekao je Mulaha-

sanović. On je naglasio da, iako je jedan od izabranih članova NO dobio oko 14 hiljada glasova prisutnih dionica, a predstavnik Vlade koji nije izabran je dobio više od 900 hiljada, Zakon o upravljanju dioničkim društvima i Statut FDS-a propisuju da jedan član NO mora biti predstavnik zaposlenika, te da on tu ne vidi nikakav problem.

Član dosadašnjeg NO Jasmin Jaganjac koji na glasanju nije izabran u novi, rekao je da je sjednica prekinuta nakon što su saopćeni rezultati glasanja po kojim su tri predstavnika državnog kapitala imala dovoljan broj glasova - po 954.177, kao i dva predstavnika malih dioničara.

- Onda su oni, pozivajući se na Statut, na moje mjesto pokušali 'ugurati' čovjeka koji je dobio svega 14 hiljada glasova u odnosu na mojih skoro milion. To je apsurd jer su zastupljeni i mali dioničari od kojih je jedan, Misad Turković, iz FDS-a. Sjednica je prekinuta na zahtjev premijera Nermina Nikšića i mi ćemo tražiti pravni lijek, a novog Nadzornog odbora nema, tvrdi Jaganjac.

Prema njegovim riječima, neće biti prodaje Fabrike duhana Sarajevo, a isto je rekao i premijer Nikšić.

- Očigledno im smetam jer sam upozoravao na nepravilnosti u poslovanju. Takvim poslovanjem gube svi dioničari, smiješno je da se dijeli dividenda 3,5 KM a prihod FDS-a je oko 350 miliona KM godišnje, istakao je Jaganjac.

Potvrdio je i da bi novi NO, da su u njega izabrana tri predstavnika Vlade, tražio smjenu direktora Mulahasanovića jer su već podnesene krivične prijave za oko 80 miliona KM, čime se još bavi Finansijska policija.

U dijelu sjednice koji je prethodio glasanju za članove Nadzornog odbora, odbijen je godišnji finansijski izvještaj o poslovanju FDS-a za 2012., sa izvještajem nezavisnog revizora, Odbora za reviziju i Nadzornog odbora, kao i odluka o raspodjeli dobiti.

Skupština je donijela odluku o isplati dividende od 3,5 KM po dionici, ali nije usvojen plan poslovanja FDS-a za 2013., niti je izabran vanjski revizor. Također, odbijena je odluka o formiranju Supsidijarnog društva za upravljanje hotelom Aura u Srebrenici i odobravanje statuta Supsidijarnog društva, kao i odluka o dokapitalizaciji Supsidijarnog društva FDS d.o.o. Beograd.

(Fena)

Dobit Elektroprivrede BiH u prvoj polovini 2013. godine 22,25 miliona KM

Javno preduzeće (JP) Elektroprivreda BiH je prvo polugodište 2013. poslovne godine okončalo sa dobiti od 22.252.299 KM, što je za 15,2 miliona KM više u odno-

su na planirano.

Kako je saopćeno iz tog preduzeća, ukupan ostvareni prihod kompanije iznosi 499.873.446 KM, dok su ukupni troškovi i rashodi iznosili 477.621.147 KM. U prvih šest mjeseci 2013. godine proizvedeno je 3.726 GWh ili 5,6 posto više od planirane proizvodnje, odnosno za 12,9 po-

sto više u odnosu na isti period prošle godine. Svi kupci JP Elektroprivreda BiH uredno su snabdijevani električnom energijom i sve ugovorene obaveze su izmirene.

U prvom polugodištu 2013. godine nastavljene su pripremne aktivnosti na realizaciji projekata: termokapaciteti - Blok 7 u TE "Tuzla" i Blok 8 u TE "Kakanj", hidroelektrane "Ustikolina", "Vranduk", "Janjići", Una Kostela Aneks, "Kruševo", "Zeleni vir" i "Kovanići", male hidroelektrane na Neretvici i vjetroelektrane "Podveležje" i "Vlašić", navodi se u saopćenju.

(Onasa)

IKEA godišnje proguta jedan posto svjetske opskrbe drvetom

Švedski konglomerat IKEA vjerovatno je najveći svjetski potrošač drveta, budući da godišnje proguta jedan posto svjetske opskrbe drvetom, kako bi proizveli namještaj za blizu 300 prodavnica širom svijeta.

Kompaniji je drvo toliko neophodno da je tu podružna kompanija, Swedwood, koja isključivo brine o proizvodnji drvenog namještaja. Kritičari i njihovi ekološki osviješteni prijatelji, koliko god bili bijesni, trebali bi malo razmisliti prije nego počnu sa kritikama i protestima, budući da kompanija ima održivi plan za svo drvo koje proguta. Gotovo četvrtina vlastitog Ikeinog drveta koje se koristi u prodavnicama namještaja ispunjava standarde Vijeća Forest Stewardship. Cilj je da polovina drveta dostigne ove standarde do 2017. godine.

IKEA ne prihvata drvo koje je nezakonito posječeno i podržava dodatnih 13 projekata World Wildlife Federation, "kako bi više drveta dolazilo iz certificiranih šuma". Drvo u IKEA-inom namještaju zapravo je iverica, a sve korištene iverice dolaze iz Hultsfred, fabrike na jugu Švedske, koja proizvodi alternativu punom drvetu. Svakoga dana kroz fabriku prođe 115 hiljada kubnih metara otpadne drvene prašine, iz koje se kasnije izrađuje iverica.

Čak 16 hiljada ljudi radi na 50 različitih Swedwoodovih lokacija u 10 zemalja kako bi proizvelo 100 miliona dijelova namještaja, koliko matična kompanija proda svake godine.

(Klix.ba)

Utvrđeni Zakoni od strane Vlade FBiH u junu i julu i odluke vezane za privredu

Utvrđen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH

Razlozi za izmjene i dopune Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH su u potrebi da se ovaj zakon učini primjenjivim i da se razjasne dileme koje su se pojavile u njegovoj primjeni. Izmjenama Zakona se definiše da je nadležni organ onaj koji je, inače, nadležan za nadzor nad primjenom zakona za koji podnosilac zahtjeva smatra da je prekršen odlukom koja je predmet preispitivanja. Ukoliko u zakonu, za koji se smatra da je prekršen, nije naznačen organ za nadzor nad primjenom zakona, nadležni organ je kantonalno, odnosno Federalno ministarstvo pravde, u zavisnosti da li se radi o kantonalnom ili federalnom zakonu.

Nacrtom zakona se detaljnije definiraju i pitanja koja trebaju da se razrade odlukom o osnivanju mjesne zajednice, a što je bila inicijativa Centara civilnih inicijativa.

Utvrđene izmjene i dopune zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom

Vlada FBiH je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine utvrdila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa

invaliditetom. Utvrđenim izmjenama i dopunama ovog Zakona nastoje se otkloniti uočeni problemi vezani za njegovu primjenu, naročito u pogledu vođenja evidencija o zaposlenosti osoba sa invaliditetom, mehanizama naplate posebnog doprinosa za podsticanje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, nadzora i kontrole, uvjeta za rad privrednih društava i ostvarivanja statusa zaštitne radionice, te ostvarivanja pojedinih pogodnosti po ovom Zakonu. Između ostalog, utvrđuje se obaveza poslodavaca da zapošljavaju osobe sa invaliditetom i način kontrole izvršavanja te obaveze. Poslodavci su dužni do 31. decembra 2013. godine imati najmanje jednu zaposlenu osobu sa invaliditetom na svakih 16 zaposlenih. Subjekti koji ne ispune ovu obavezu dužni su mjesečno pri isplati plaća obračunati i uplatiti u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom poseban doprinos za podsticaj zapošljavanja osoba sa invaliditetom u visini 25 posto od prosječne bruto plaće u FBiH prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, za svako lice sa invaliditetom koje su bili dužni zaposliti u skladu sa ovim zakonom.

Poslodavac, uključujući i samostalne poduzetnike, koji s obzirom na ukupan broj zaposlenih ne podliježe ovoj obavezi dužan je, osim ako ima zaposlenu najmanje jednu osobu s invaliditetom,

svakog mjeseca prilikom isplate plaća i drugih primanja, uplaćivati u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom poseban doprinos za podsticaj zapošljavanja lica sa invaliditetom u visini 0,5 posto bruto: plaće, naknade plaće i drugih primanja koji imaju karakter plaće. Federalna uprava za inspeksijske poslove je nadležna da kontrolira izvršavanje ovih obaveza poslodavaca, a nadležnost Poreske uprave FBiH je da kontrolira obračunavanje i uplate posebnog doprinosa..

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izmirenju obveza spram Federalnog zavoda MIO

Vlada FBiH utvrdila je i u parlamentarnu proceduru po skraćnom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o izmirenju obveza FBiH spram Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Ponuđeni prijedlog sadrži samo dvije izmjene. Prvom se mijenja utvrđeni iznos duga nastao temeljem isplata mirovina ostvarenih pod povoljnijim uvjetima. Cilj je sravnjavanje duga koji, zaključno s 31.12. 2012. godine, iznosi 176.421.554,36 konvertibilnih maraka.

Druga izmjena omogućava da u narednom periodu, u slučaju financijske mogućnosti za raniju otplatu duga, za iznos uplate bude automatski umanjen iznos verificiranog duga, bez mijenjanja samog iznosa navedenog u Zakonu.

Saglasnost na kredit za HE Vranduk i HE Una Kostela

Federalna vlada je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine dala prethodnu saglasnost za kreditno zaduženje Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo kod Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za realizaciju projekata izgradnje HE Vranduk i rehabilitacije i proširenja kapaciteta HE Una Kostela u iznosu od 35.000.000 eura.

Kredit je sa rokom od 12 mjeseci, sa grejs periodom od dvije godine, koji je uključen u rok otplate, i kamatnom stopom šestomjesečni EURIBOR plus tri posto marža na godišnjem nivou.

Sredstva ovog kredita koristila bi se za finansiranje Projekta izgradnje HE Vranduk u iznosu od 26.000.000 eura i Projekta rehabilitacije i proširenja kapaciteta HE Una Kostela u iznosu od 9.000.000 eura.

Saglasnost za prodaju nekretnina „Remontnog zavoda“ d.d. Travnik

Federalna vlada je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine dala saglasnost na Odluku Nadzornog odbora o prodaji nekretnina, skladišta i dijelova ekonomskog dvorišta u vlasništvu „Remontnog zavoda“ d.d. Travnik, putem Agencije za privatizaciju u FBiH, postupkom male privatizacije.

Odobrena je prodaja skladišta površine 2.141,62 m² sa pravom služnosti puta i tri ekonomska dvorišta površine 1.500, 1.200 i 2.035 kvadratnih metara.

Saglasnost za prodaju upravne zgrade „Hidrogradnja“

Vlada Federacije je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine dala saglasnost na Odluku Nadzornog odbora privrednog društva „Hidrogradnja“ d.d. Sarajevo kojom se odobrava

prodaja poslovne zgrade Direkcije privrednog društva kroz postupak male privatizacije.

Za provođenje odluke zaduženi su Agencija za privatiza-

ciju u FBiH i privredno društvo „Hidrogradnja“, svako iz svoje nadležnosti, a Agencija će obavijestiti Vladu o njenoj realizaciji.

O poduzetničkim zonama

Informacija Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta o stanju poduzetničkih zona u FBiH obuhvatila je pregled 69 poduzetničkih zona u 49 opština FBiH.

Ističe se, između ostalog, da veliki broj ovih zona u FBiH još nema urađen dobar dio infrastrukture kako bi u potpunosti bile spremne za ulazak zainteresovanih investitora. Sadržaj zona nije standardiziran, a sistemi poticaja s različitih nivoa vlasti nisu usklađeni, što umanjuje njihovu efikasnost.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta je, cijeneći značaj ulaganja u ovaj segment male privrede, tokom posljednjih pet godina izdvojilo znatna materijalna sredstva.

U periodu od 2005. godine zaključno sa 2011. godinom ta sredstva su iznosila 10.693.830 KM, dok je u 2012. godini za iste svrhe planiran jedan milion KM. Dodijeljena kao poticaji, ova sredstva su dodatno animirala opštinske strukture da pokrenu ili ubrzaju svoje planirane aktivnosti na izgradnji poslovnih zona.

Harmonizacija strategija za razvoj malih i srednjih preduzeća

Vlada FBiH je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine prihvatila informaciju o projektu „Harmonizacija strategija i akcionih planova za razvoj malih i srednjih preduzeća na području FbiH“.

Zaduženo je Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta da i dalje nastavi implementaciju i realizaciju datih preporuka u ovom projektu sa ostalim nositeljima razvoja malih i srednjih preduzeća na svim razinama vlasti u FBiH.

Cilj projekta je sagledavanje velikog broja strateških dokumenata i akcionih planova razvoja, poduzetništva i obrta u cilju utvrđivanja pravaca njihovog međusobnog usaglašavanja i omogućavanja efikasnije i efektivnije implementacije razvojnih aktivnosti u ovom sektoru u FBiH u čemu je ovo federalno ministarstvo imalo finansijsku podršku Svjetske banke.

Najznačajniji strateški dokument Federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta za oblast razvoja malih i srednjih preduzeća i obrta predstavlja projekt Razvoj malog i sred-

njeg poduzetništva na području FBiH 2009 - 2018. godine uz koji je pripremljen i trogodišnji plan implementacije za period 2009 - 2012. godina.

Pored toga ovo ministarstvo je pripremlilo Program mjera razvoja male privrede za period 2010 - 2012. godina koji ima četiri osnovna dijela, a to su stanje u malom i srednjem poduzetništvu, analiza potreba malog i srednjeg poduzetništva, zaključci i smjernice za dalje aktivnosti, te strateški ciljevi, prioriteta i mjere za period od 2009. do 2012. godine. Projekt ima osam strateških ciljeva sa ukupno 30 prioriteta i 80 mjera.

Kreditna sredstva Terminalima Federacije

Vlada FBiH donijela je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine Odluku o odobravanju izdvajanja sredstava iz komisionih sredstava Vlade FBiH i odobravanju kredita PD „Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo u iznosu 2.200.000 KM. Sredstva su namijenjena za izradu Glavnog izvedbenog projekta sanacije terminala, djelimične sanacije terminala Živnice i Blažuj (Sarajevo), te tekuće poslovanje.

Ova kreditna sredstva odobravaju se na rok od 36 mjeseci, što uključuje grace period od 12 mjeseci. Kamatna stopa iznosi pet posto na godišnjem nivou, a isplata će se vršiti sukcesivno, po osnovu naloga PD „Terminali Federacije“ d.o.o. Sarajevo.

Sačiniti cjelokupan registar privrednih subjekata

Federalna vlada je naložila Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta da Federalnom ministarstvu trgovine omogući pristup registru malih i srednjih poduzeća (ISRMSP).

S ciljem uspostave cjelokupnog registra privrednih subjekata na području FBiH, zaduženi su Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta i Federalno ministarstvo trgovine da sačine plan daljih aktivnosti za dogradnju Projekta uspostave informacionog sistema registra malih i srednjih preduzeća (ISR MSP) s mogućnošću vođenja odgovarajućih registara fizičkih lica (trgovaca, obrtnika i ugostitelja) i njihovo uvezivanje u jedinstvenu bazu podataka.

O radu turističkih zajednica

Vlada FBiH usvojila je na sjednici održanoj 25. 7. 2013. godine Informaciju Federalnog ministarstva okoliša i turiz-

ma o radu turističkih zajednica na području FBiH. Podržavši predložene mjere za poboljšanje rada turističkih zajednica,

Vlada je zadužila Federalno ministarstvo okoliša i turizma da provede aktivnosti oko usvajanja Zakona o turističkim zajednicama i promicanju turizma u FBiH. Nužno je, istaknuto je, pojačati nadzor nad subjektima koji pružaju usluge smještaja kako bi se urednije uplaćivala boravišna pristojba.

U tom kontekstu, Vlada je podržala mjeru da Federalna uprava za inspeksijske poslove izvrši nadzor koji se odnosi na rad svih turističkih zajednica u FBiH, za period od januara 2011. do decembra 2012. godine. Posebno se to odnosi na inspekciju broja zaposlenih i njihovu strukturu, na opravdanost utroška sredstava po stavkama, na poštivanje zakonskih procedura, te na način utroška sredstava i izvještavanja.

Treba pristupiti izradi prijedloga Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o članarinama u turističkim zajednicama i Uredbe o boravišnoj pristojbi u dijelu koji se odnosi na izdvajanje i raspodjelu sredstava ostvarenih od članarina i boravišne takse, a odnose se na unaprjeđenje turizma i za očuvanje, konzerviranje i obnavljanje kulturno-povijesnog naslijeđa i za očuvanje, zaštitu i obnavljanje prirodnog naslijeđa.

Nacrt zakona o zaštiti prijavitelja korupcije

Zakon o zaštiti prijavitelja korupcije koji je na 77. sjednici održanoj dana 9. 7. 2013. godine u formi Nacrta utvrdila Vlada FBiH, a koji je koncipiran kao lex specialis u odnosu na

temeljne propise iz domena politike rada, te krivičnog, prekršajnog, parničnog i upravnog postupka kao jedinstvenih federalnih propisa, garantuje i osigurava uživanje temeljnog ljudskog prava na izražavanje. Njime se uređuje zaštićeno prijavljivanje korupcije, obim zaštite prijavitelja, postupci zaštite prijavitelja u slučaju štetnih mjera, obaveze subjekata na koje se odnosi Zakon, te druga pitanja od značaja za zaštitu prijavitelja korupcije.

Krajnja namjera predlagača je da se javnosti, odnosno građanima pošalje jasna poruka kako će država putem zakonskih normi i uspostavljenih institucija uložiti maksimalne napore da pruži adekvatnu i efikasnu zaštitu osobama koje se odluče prijaviti korupciju, bez straha da će usljed toga biti izloženi odmazdi.

Cilj Zakona je promovisanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u FBiH, pogotovo prava na slobodno izražavanje, zaštitom prijavitelja korupcije kada se prijavljivanje odnosi na izabrane i imenovane zvaničnike i zaposlenike u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti na svim nivoima vlasti u FBiH, zaposlenike u poslovnim subjektima bez obzira na vlasničku strukturu, javnim ustanovama, udruženjima i fondacijama, te javnim korporacijama. Zakon se zasniva na tri ključna principa: racionalnosti, ekonomičnosti i provedivosti. Racio-

nalnost se ogleda u tome što se Zakon oslanja na već postojeće procedure i uspostavljene institucije u FBiH. U pogledu ekonomičnosti ističe se kako donošenje i provođenje Zakona nije uvjetovano osiguravanjem dodatnih budžetskih sredstava. Na koncu, ova dva principa, uz očekivanu opredjeljenost svih političkih aktera, obećavaju provedivost jednog ovakvog zakonskog propisa u praksi.

U okviru uvodnih odredbi Zakona propisani su predmet i cilj zakona, te ključni pojmovi koji trebaju poslužiti jasnijem i preciznijem shvatanju i njegovoj primjeni. Kod definisanja osnovnih pojmova u Zakonu preovladava načelo sveobuhvatnosti određenja zaštićenog prijavljivanja, prijavitelja, štetnih i korektivnih mjera kao i pojma korupcije koji je, uzgred, apsolutna nepoznanica u domaćim pravnim propisima u FBiH. Naime, Krivični zakon FBiH ne sadrži riječ korupcija u svojim odredbama, pa je bilo potrebno za svrhe ovog zakona odrediti ovaj pojam kao svaki oblik zloupotrebe položaja ili situacije kojom se neko želi okoristiti, narušavajući time opći interes. Najveća inovacija u Zakonu napravljena je propisivanjem prava na prijavljivanje korupcije bez straha od štetnih posljedica, čime se ovakvo pravo u BiH po prvi puta uvodi u katalog zaštićenih prava. Zakonom su jasno propisani postupci za efikasnu, blagovremenu i potpunu zaštitu prijavitelja korupcije kroz sudske i upravne postupke.

Zakonom je propisan i poseban oblik zaštite sankcionisanjem onih koji krše zakon, a kaznene odredbe usklađene su sa općim zakonskim propisima koji uređuju prekršajnu delinkvenciju.

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona FBiH

Federalna vlada utvrdila je i u parlamentarnu proceduru po skraćenom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona FBiH. Osnovni razlozi jesu unaprjeđenje kvaliteta zakonskog teksta u odnosu na sve raširenija društveno opasna ponašanja kao što su kaznena djela učinjena iz mržnje, navođenje na prostituciju, trgovina ljudima, te izazivanje i sudjelovanje u neredima na sportskim

natjecanjima. Ovo potvrđuju i najnoviji statistički pokazatelji, pa je ovakva ponašanja nužno suzbiti jasnim zakonskim opredjeljenjem.

Definirano je kako je zločin iz mržnje svako kazneno djelo učinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog porijekla, invaliditeta, spola, spolnog

opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Takvo postupanje uzima se kao otežavajuća okolnost ako ovim zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje.

Uvedena je i odredba o zabrani pristupa sportskim natjecanjima koja se može izreći izazivačima ili sudionicima u neredima na sportskim natjecanjima. Ta mjera ne može biti kraća od tri mjeseca niti duža od pet godina od pravovrijednosti sudbene odluke, s tim što se u to ne računa vrijeme izvršenja kazne zatvora, koja može biti izrečena u istom vremenskom rasponu.

Kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina predviđena je za onoga tko radi zarade ili druge koristi navodi, potiče ili namamljuje drugog na pružanje seksualnih usluga ili na drugi način omogući njegovu predaju drugome radi pružanja seksualnih usluga, te na bilo na koji način sudjeluje u organiziranju ili vođenju pružanja seksualnih usluga.

Tko vrbuje, navodi, preveze, preda, sakrije ili primi osobu koja nije navršila 18 godina života u svrhu iskorištavanja prostitucijom ili drugim oblikom seksualnog iskorištavanja, prisilnim radom ili uslugama, ropstvom ili njemu sličnim odnosom, služenjem, odstranjivanjem dijelova ljudskog tijela ili kakvim drugim iskorištavanjem, kaznit će se s najmanje 10 godina zatvora. Kazna do pet godina zatvora čeka one koji krivotvore, pribave ili izdaju putnu ili osobnu ispravu ili koriste, zadržavaju, oduzimaju, mijenjaju, oštećuju, uništavaju te isprave druge osobe u svrhu omogućavanja trgovine ljudima.

Utvrđen Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udrugama i fondacijama

Federalna vlada je na 77. sjednici održanoj dana 9. 7. 2013.

godine utvrdila i u parlamentarnu proceduru po žurnom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o udrugama i fondacijama.

Udruga je, precizirano je, svaki oblik dragovoljnog povezivanja više fizičkih ili pravnih osoba radi unaprjeđenja i ostvarivanja nekog zajedničkog ili općeg interesa ili cilja, sukladno Ustavu i Zakonu, a čija temeljna svrha nije stjecanje dobiti, dok je fondacija pravna osoba koja nema svoje članstvo, a cilj njezinog osnivanja je upravljanje određenom imovinom u općem ili zajedničkom interesu.

I udruga i fondacija mogu, radi ostvarivanja svojih statutar-nih ciljeva i djelatnosti, utemeljivati subjekte za gospodarsku i drugu djelatnost pod uvjetima utvrđenim Zakonom i svojim statutima. One mogu obavljati nesrodne gospodarske djelatnosti (koje nisu izravno povezane s ostvarivanjem temeljnih statutar-nih ciljeva) samo preko posebno utemeljene pravne osobe. Dobit ostvarena na ovaj način može biti upotrijeblje-

na samo za ostvarivanje statutom utvrđenih ciljeva.

Zakon ne dopušta utemeljiteljima, članovima udruga i njihovih upravljačkih tijela, odgovornim osobama, djelatnicima ili donatorima izravno ili neizravno stjecanje dobiti ili druge materijalne koristi ostvarene iz djelatnosti udruga ili fondacije. Ovo ograničenje ne odnosi se na naknade za rad ili nadoknade troškova tim osobama u svezi sa ostvarivanjem zakonitih ciljeva i aktivnosti utvrđenih statutom udruga ili fondacije.

Imovinu udruga i fondacija čine članarine (kada je u pitanju udruga), dragovoljni priloz i pokloni fizičkih i pravnih osoba, sredstva dodijeljena iz proračuna, prihodi od kamata, dividendi, dobiti od kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnih prihoda, prihodi stečeni obavljanjem gospodarske djelatnosti, te drugi prihodi stečeni sukladno Zakonu i statutu.

Udruge i fondacije brišu se iz registra kada nadležno federalno ministarstvo, odnosno kantonalno tijelo donese konačno rješenje o prestanku njihova rada, odnosno kada Vrhovni sud FBiH ili kantonalni sud donesu pravomoćnu presudu o zabrani rada. Postupak za zabranu rada pokreće federalni, odnosno kantonalni tužitelj. Presudom suda kojom se izriče zabrana rada bit će određene mjere glede imovine, kao i druge.

Nadzor nad zakonitošću rada udruga i fondacija vrši nadležno federalno, odnosno kantonalno tijelo uprave u čije područje ulazi praćenje stanja u oblasti na koju se odnosi djelatnost udruga ili fondacije. Udruge i fondacije koje su upisane u registar udruga građana, odnosno registar fondacija, kao i u registar humanitarnih organizacija, do dana stupanja na snagu ovog zakona dužne su uskladiti svoje opće akte s njegovim odredbama. U slučaju da su one u suprotnosti s odredbama ovog zakona, rok za usuglašavanje je šest mjeseci od dana stupanja Zakona na snagu.

Zakon o izmjenama i dopunama zakona o porezu na dohodak

Vlada FBiH utvrdila je na 77. sjednici održanoj dana 9.

7. 2013. godine prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak i po hitnom postupku uputila ga u parlamentarnu proceduru. Smisao izmjena proizi-

lazi iz neodložne potrebe da se predloženim izmjenama i dopunama osigura kontinuitet oporezivanja prihoda od dobitaka koje fizička lica ostvaruju učešćem u igrama na sreću i nagradnim igrama, koji bi inače zbog nedonošenja novog federalnog Zakona o igrama na sreću, a shodno važećoj prelaznoj odredbi člana 12 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, počev od 2. avgusta 2013. godine ostali neoporezovani.

S obzirom na to da je donošenje novog federalnog Zakona o igrama na sreću prolongirano i u ovom momentu još uvijek neizvjesno, potrebno je po hitnom postupku donijeti novi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak kojim bi se oporezivanje dobitaka koje ostvaruju fizička lica učešćem u nagradnim igrama i igrama na sreću, moglo nastaviti na osnovu odredbi Zakona o porezu na dohodak.

Inače, osnovicu za obračun poreza na dobitke čini svaki pojedinačno ostvareni dobitak čija je vrijednost veća od 100 KM, odnosno dobitak ostvaren učešćem u nagradnim igrama u skladu s članom 6 stav 1 tačka 14 ovog zakona, čija je pojedinačna vrijednost veća od 1.000 KM.

O pripremi novog zakona o gospodarskim komorama

Na 30. hitnoj sjednici održanoj 1. 7. 2013. godine Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je upoznao Vladu FBiH s procedurom donošenja Zakona o gospodarskim komorama u FBiH. Nakon rasprave Vlada je zaključila da federalni premijer predsjedateljima oba doma Parlamenta FBiH uputi zahtjev za imenovanje po pet zastupnika, odnosno izaslanika, čiji je zadatak da, u roku od deset dana, utvrde Prijedlog zakona o gospodarskim komorama u FBiH koji će biti prihvatljiv za oba parlamentarna doma.

Ovo je učinjeno stoga što je Nacrt zakona o gospodarskim komorama Zastupnički dom Parlamenta FBiH skinuo s dnevnog reda 18. i 19. sjednice i vratio ga predlagачu na doradu iako nije bio predmetom rasprave.

Inače, razlozi za donošenje novog zakona, pored ostalog, zasnivaju se na činjenicama da postojeći Zakon o gospodarskim komorama u FBiH nije primjeren u smislu adekvatnog organiziranja komora i zastupanja interesa gospodarskih subjekata kod nadležnih tijela. Uz to, njegova primjena je ukazala na određene propuste u zakonskim rješenjima, koji su doveli do toga da rad komora nije funkcionalan i primjeren njihovoj ulozi u suvremenim uvjetima uređenja gospodarskog sustava, kako je to regulirano u zemljama okruženja i većini članica Europske unije.

P/G K BiH (info@kfbih.com)

Pokrivenost uvoza izvozom 58,1 odsto

U periodu od aprila do juna 2013. godine izvoz je iznosio četiri milijarde 203 miliona KM, što je za 8,7% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 7sedam milijardi 239 miliona KM, što je za 1,3% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 58,1%, dok je vanjskotrgovinski robni deficit iznosio tri milijarde 36 miliona KM. Izvoz u zemlje CEFTA-e je iznosio milijardu

258 miliona KM, što je za 2,7% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio milijardu 696 miliona KM, što je za 5,3% manje nego u istom periodu prethodne godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 74,2%.

Izvoz u zemlje Evropske unije iznosio dvije milijarde 496 miliona KM, što je za 9,6% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio tri milijarde 450 miliona KM, što je na istom nivou kao u periodu januar – april 2013. godine. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 72,3%.

Indeks proizvođačkih cijena industrije u BiH za juni

U junu 2013. u poređenju sa majem 2013. proizvođačke cijene industrijskih proizvoda za ukupnu industriju niže su za 0,3%, dok su u odnosu na juni 2012. godine niže za 2,5%. Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u junu 2013. u poređenju sa majem niže su za 0,4%, dok su u odnosu na juni 2012. godine niže za 2,8%.

U junu 2013. u poređenju sa majem iste godine, proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu niže su za 0,2%, dok su u odnosu na juni 2012. godine niže za 2,8%.

Agregati GIG-a

U junu 2013. u poređenju sa majem proizvođačke cijene industrijskih proizvoda porasle su u Energiji za 0,1%, te u Netrajnim proizvodima za široku upotrebu 0,2%. U istom periodu opale su proizvođačke cijene u Intermedijarnim proizvodima za 0,6%, kapitalnim proizvodima za 0,1%, te Trajnim proizvodima za široku upotrebu za 0,2%. U junu

2013. u poređenju sa junom prethodne godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda opale su u Energiji za 3,7%, Intermedijarnim proizvodima za 1,5%, Kapitalnim proizvodima za 1,4%, Trajnim potrošačkim dobrima za 0,6%, te Netrajnim potrošačkih dobrima za 0,3%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u junu 2013. godine u poređenju sa majem opale su u Intermedijarnim proizvodima za 0,6%. U istom periodu su porasle cijene energije za 0,1%, dok u ostalim odjeljcima nisu zabilježene promjene cijena.

U junu 2013. godine u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine pad proizvođačkih cijena je zabilježen u grupama Energije za 4,1%, Kapitalnih proizvoda za 1,2%, Trajnih proizvoda za 0,1%, te Netrajnih proizvoda za jedan odsto.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu u junu 2013. godine u poređenju sa majem porasle su u Netrajnim potrošačkim dobrima za 0,6%. U istom periodu su opale cijene Energije za 0,4%, Intermedijarnim proizvodima 0,6%, Kapitalnim proizvodima za 0,1% te Trajnim proizvodima za 0,2%.

U junu 2013. godine u poređenju sa junom prethodne godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda porasle su samo u Netrajnim proizvodima, za 1,8%. U istom periodu su opale cijene u grupama Energije za 2,1%, Intermedijarnim proizvodima za 3,1%, Kapitalni proizvodi za 1,6% te Trajnim proizvodima za 0,9%.

Industrijska područja KD-a

U junu 2013. u poređenju sa majem 2013. godine proizvođačke cijene industrijskih proizvoda su pale za 0,3% u Prerađivačkoj industriji, te u Snabdijevanju vodom za 3,2%. U istom periodu su cijene u Proizvodnji energije porasle za 0,3%. U junu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su porasle u Vađenju ruda i kamena za 0,2%, a pale u Prerađivačkoj industriji za 1,9%, te u Snabdijevanju

vodom za 5,8%, te u Energiji za 5,6%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u junu 2013. godine u poređenju sa majem 2013. porasle su u Vađenju ruda i kamena za 0,2%, a opale u Prerađivačkoj industriji za 0,3%, te Snabdijevanju vodom za 4,0%. U junu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su opale u Vađenju rude i kamena za 0,1%, u Prerađivačkoj industriji za 2,0%, Električnoj energiji za 5,3%, te Snabdijevanju vodom za 2,4%.

Proizvođačke cijene industrijskih proizvoda na nedomaćem tržištu u junu 2013. u poređenju sa majem tekuće godine su opale u Vađenju rude i kamena za 0,7%,

Prerađivačkoj industriji za 0,3%, te u Snabdijevanju vodom za 1,2%. U istom periodu su porasle cijene Proizvodnje električne energije za 8,2%. U junu 2013. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine proizvođačke cijene su porasle samo u Rudarstvu i vađenju kamena za 1,9%. U istom periodu su pale cijene Prerađivačke industrije za 1,9%, Energije za 1,5%, te Snabdijevanja vodom za 12,5%.

Izvoz mjesečno u prosjeku rastao za 3,4%, a uvoz za 4,5%

Federacija BiH je u junu 2013. godine ostvarila izvoz u ukupnoj vrijednosti 496.753 hiljada KM, što je za 1.484 hiljada KM ili 0,3% više u odnosu na maj 2013., odnosno za 11.971 hiljadu KM ili 2,4% manje u odnosu na juni prethodne godine.

U istom mjesecu ostvaren je uvoz u vrijednosti 855.093 hiljada KM, što je za 6.284 hiljada KM ili 0,7% više u odnosu na maj 2013., odnosno za 11.055 hiljada KM ili 1,3% više u odnosu na juni prethodne godine.

U periodu januar – juni 2013. izvoz je prosječno svakog mjeseca rastao za 3,4% a uvoz je prosječno rastao za 4,5%. Učešće FBiH u ukupnom izvozu Bosne i Hercegovine za

hilj./tis. KM ili 20,6% ukupnog uvoza, Njemačke 106.547 hiljada KM ili 12,5% i Italije 85.395 hiljada KM ili 10% ukupnog uvoza.

Uvoz iz svih ostalih zemalja iznosi 487.324 hiljada KM ili 57% ukupnog uvoza.

Indeks obima industrijske proizvodnje za juni

Ukupna desezonirana industrijska proizvodnja u FBiH u junu 2013. u odnosu na maj 2013. manja je za tri odsto. U junu 2013. u odnosu na juni 2012., industrijska proizvodnja u FBiH, kalendarski prilagođena, veća je za 4,5%.

Indeksi obima industrijske proizvodnje prema GIG agregatima

U junu 2013., u odnosu na maj 2013. godine, Trajni

junu 2013. je 67,2%, a u ukupnom uvozu 69,5%. U istom mjesecu procenat pokrivenosti uvoza izvozom u FBiH je 58,1% i manji je za 0,2% u odnosu na maj 2013. kada je pokrivenost iznosila 58,3%. Trgovinski deficit FBiH za juni 2013. godine iznosi 358.340 hiljada KM.

Prema KD-u, u junu 2013. najveća vrijednost izvoza 440.724 hiljada KM ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija", što iznosi 88,7% ukupnog izvoza. Najveća vrijednost u uvozu, 773.674 hiljada KM, ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija", što iznosi 90,5% ukupnog uvoza.

Prema SMTK, u junu 2013. najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru 6 "Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po sirovini" sa vrijednošću 137.854 hiljada KM, što je 27,8% ukupnog izvoza. U istom mjesecu najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru 6 "Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po sirovini" sa vrijednošću 201.016 hiljada KM, što je 23,5% ukupnog uvoza. U junu 2013. najviše se izvozilo u: Hrvatsku 91.526 hiljada KM ili 18,4% ukupnog izvoza; Njemačku 89.553 hiljada KM ili 18% i Italiju 48.727 hiljada KM ili 9,8% ukupnog izvoza. Izvoz u sve ostale zemlje iznosi 266.947 hiljada KM ili 53,7% ukupnog izvoza.

U istom mjesecu najviše se uvozilo iz: Hrvatske 175.827

proizvodi veći su za 0,2%, Kapitalni proizvodi manji su za 11,1%, Netrajni proizvodi za široku potrošnju manji su za 7,6%, Energija je manja za pet odsto, Intermedijarni proizvodi manji su za 1,7%.

U junu 2013. u odnosu na juni 2012. godine Kapitalni proizvodi veći su za 43,7%, Netrajni proizvodi za široku potrošnju veći su za 7,1%, Intermedijarni proizvodi veći su za pet odsto. Trajni proizvodi za široku potrošnju manji su za 28,9%, Energija je manja za 11,7%

Indeks obima industrijske proizvodnje prema područjima KD BiH 2010.

Prema područjima KD BiH 2010. desezonirana industrijska proizvodnja u junu 2013. u odnosu na maj 2013. godine u Proizvodnji i snabdijevanju /opskrbi električnom energijom i plinom bilježi rast od 2,6%, u Vađenju ruda i kamena bilježi pad za 21,1%, u Prerađivačkoj industriji bilježi pad za 6,8%.

U junu 2013. u odnosu na juni 2012. godine industrijska proizvodnja, kalendarski prilagođena, bilježi rast u Prerađivačkoj industriji za 8,6%, u Proizvodnji i snabdijevanju/opskrbi električnom energijom i plinom bilježi rast od 6,8%, u Vađenju ruda i kamena bilježi pad od 32,3%.

U septembru u Modriči Sajam privrede

Četvrti sajam privrede Modriča 2013. će se održati 6. i 7. septembra 2013. godine u Kulturno-sportskom centru u Modriči. Organizator Sajma je Općinska agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća Modriča. Na Sajmu se očekuje učešće izlagača iz oblasti preduzetništva i poljoprivrede.

Privredno-kulturna manifestacija Dani jabuke Goražde 2013

U organizaciji Udruženja privredno kulturna manifestacija „Dani jabuke“ 11. i 12. oktobra 2013. godine u Sportskoj dvorani „Mirsad Hurić“ u Goraždu održat će se Regionalna privredno-kulturna manifestacija „Dani jabuke“ Goražde 2013.

Prema programu sajma, planirano je predstavljanje proizvodnje voća, sjemenskog i sadnog materijala, prerade voća i povrća, proizvodnje i prerade mesa i mlijeka, proizvodnje i prerade žitarica i proizvodnje pekarskih proizvoda, proizvodnje alata i mehanizacije, proizvodnje mineralnih đubriva i zaštitnih sredstva, proizvodnje ambalaže za prehrambenu industriju, te linije za hlađenje voća i povrća.

Osim predstavljanja iz oblasti poljoprivredne proizvodnje, planirano je i predstavljanje turističkog sektora i mikrokreditnih organizacija. Kao prateći program najavljen su promocije, susreti privrednika, stručna savjetovanja, okrugli stolovi, kviz znanja i dr.

Sajam se inače održava na sajamskoj površini od 1.200 kvadratnih metara. S obzirom da je 2012. bilo oko 80 izlagača iz zemlje i pet inostranih, očekivanja su velika i ove godine.

Spa and Wellness Summit u septembru u Gaziantepu

U periodu od 5. do 7. septembra 2013. godine u turskom gradu Gaziantep, u Zeugma izložbenom i kongresnom centru održat će se Spa & Wellness Summit na kojem će sudjelovati vodeća imena Spa & Wellness industrije.

Cilj održavanja ovog trodnevnog samita jeste promovisanje razvoja zdravstvenog, Wellness & Spa turizma u skladu s najnovijim trendovima, te da se učesnicima omogućiti da unaprijede svoj biznis, da uspostave nove poslovne veze i da dođu do očekivane publike kroz

učinkovite promocije unutar i izvan zemlje. Također, razgovarat će se o inovacijama, te će se održati paneli u kojima će predavači iz Turske, kao i iz drugih zemalja podijeliti svoja opsežna iskustva i znanja.

Gosti i sudionici samita imat će jedinstvenu priliku da upoznaju najstarije naseljeno mjesto u Turskoj, kao i jedan od najstarijih naseljenih gradova u cijelom svijetu. Gaziantep, ili Antep kako se nekada zvao, središte je pokrajine istog imena, koje se nalazi između jugoistočne anadoljske i mediteranske regije u Turskoj.

Više informacija o samitu možete dobiti na <http://www.spawellnessturkey.com>.

Sajam tehnologija aluminijuma, mašinerije i proizvoda u Istanbulu

Ambasada Republike Turske u BiH uputila je obavijest Vanjskotrgovinskoj/Spoljnotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine kojom informira privredne subjekte u našoj zemlji da će se 3. sajam tehnologija aluminijuma, mašinerije i proizvoda održati od 3. do 6. oktobra 2013. godine u Istanbulu (Turska).

U okviru Sajma, u periodu od 1. do 4. septembra 2013. godine, održat će se „Buyer Mission Program“ u okviru kojeg će biti upriličen brifing za privrednike, bilateralni razgovori, obilazak sajma, te obilazak proizvodnih postrojenja.

Učesnicima pomenutog programa iz BiH (po jedan predstavnik iz kompanije) bit će plaćeni troškovi smještaja sa doručkom.

Zainteresirane kompanije treba da popunjenu prijavu učešća dostave uredu Ambasade Republike Turske u BiH najkasnije do 19. septembra 2013. godine na tele-

faks 033/208-562 ili e-mail saraybosna@ekonomi.gov.tr, nakon čega će biti kontaktirane samo one kompanije koje budu izabrane.

Više informacija o Sajmu na web stranici: www.alu-expo.com.

(bir-fairs.com)

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa odobrilo grant
sredstva organizatorima sajmova u BiH

Potpisan ugovori vrijedni 100.000 KM

U Sarajevu su 18. jula 2013. godine potpisani ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava u iznosu od 100.000 KM organizatorima sajmova u BiH. Sredstva su dodijeljena od Ministarstva vanjske/spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, a prema odluci Vijeća ministara BiH, u ovoj godini za sajmove je izdvojeno 150.000 KM od čega je 50.000 već ranije dodijeljeno za sajmove u inozemstvu, saopšteno je na sajtu komore Unsko-sanskog kantona.

Ugovore s predstavnicima organizatora sajmova u BiH potpisao je Mirko Šarović, ministar vanjske/spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Riječ je o predstavnicima Privredne komore Unsko-sanskog kantona, Privredne komore Distrikta Brčko, te Mostarskog, Banjalučkog, Tuzlanskog i Gradačačkog sajma, Agencijom za razvoj Mo-

Mirko Šarović

driča, "Interagra" Bijeljina, zavičajnog udruženja "Kreševno", Poslovnog sistema "RMK Zenica", općine Rogatica, "Boms-expo" Gračanica i kantonalnog javnog preduzeća "Centar Skenderija".

Ministar Šarović naglasio je da se za narednu godinu, ukoliko se pravilno iskoriste ova sredstva, može očekivati više za ovu namjenu iz budžeta BiH, ali i entitetskih budžeta.

Prisutnima se obratio i Ahmet Egrlić, predsjednik Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH i istakao da je ovo konkretna podrška privrednicima, jer su sajmovi mjesta gdje se oni okupljaju i nude svoje proizvode i usluge.

U potpisivanju ugovora sudjelovao je i Avdo Rapa, predsjednik Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

(e kapija)

Ahmet Egrlić

Evropska unija

Zakonodavstvo EU vezano za odobreni uvoz objekata porijeklom iz Republike Hrvatske u BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство спољне трговине и економских односа
Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Foreign Trade and Economic Relations
Veterinary Office of Bosnia and Herzegovina

Broj: 03-7-27-7-2008-1/13
Datum: 15.07.13.

SVIM UVOZNICIMA PROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Predmet: Objekti porijeklom iz Republike Hrvatske odobreni za izvoz u Bosnu i Hercegovinu

Poštovani,

Obzirom da je Republika Hrvatska pristupila članstvu Evropske Unije dana 01.07. 2013. godine, ovim putem vas obavještavamo da je došlo do promjena u pogledu uvoza iz objekata porijeklom iz Republike Hrvatske.

Objekti porijeklom iz Republike Hrvatske mogu nastaviti izvoziti u Bosnu i Hercegovinu ukoliko su odobreni od nadležnog tijela Republike Hrvatske za trgovanje sa drugim članicama Evropske unije i navedni su na listama odobrenih objekata Evropske unije.

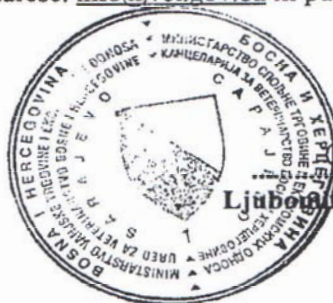
Svi objekti porijeklom iz Republike Hrvatske koji ne ispunjavaju navedene uslove u skladu sa propisim na snazi u Bosni Hercegovini neće moći ostvariti uvoz u Bosnu i Hercegovinu nakon 22.07.2013.godine i biće izbrisani iz Upisnika Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine.

Detaljniji uslovi za upisi i brisanja objekata iz Upisnika Ureda za veterinarstvo BiH su propisani Pravilnik o uslovima uvoza i provoza živih životinja, sirovina, proizvoda i nusproizvoda životinjskog porijekla, veterinarskih lijekova i hrane za životinje u Bosnu i Hercegovinu („Službeni glasnik BiH“ broj 57/12).

S tim u vezi, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine vam stoji na raspolaganju za sve dodatne informacije putem naše web stranice, e-mail adrese: info@vet.gov.ba ili putem telefona: 033/565-700.

S poštovanjem,

Dostaviti:
-Naslovu
-Odjeljenje granične veterinarske inspekcije
-Arhivi

DIREKTOR

Ljubomir Kalaba, dr vet. med., spec.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА, САРАЈЕВО, Радићева. 8/1 - BOSNA I HERCEGOVINA, SARAJEVO, Radićeva 8/1
Тел.-Тел. : +387 33 565 700, Факс-Факс: +387 33 565 725; info@vet.gov.ba; <http://www.vet.gov.ba>